

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Miksi Laurea-ammattikorkeakoulun matkailun opiskelijat eivät lähde opiskelijavaihtoon?

Keinonen, Eeva & Vehniäinen, Juho

2011 Kerava

Laurea-ammattikorkeakoulu
Kerava

Miksi Laurea-ammattikorkeakoulun matkailun opiskelijat
eivät lähde opiskelijavaihtoon?

Eeva Keinonen & Juho Vehniäinen
Matkailun koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Kesäkuu, 2011

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Tutkimusprosessi	7
2.1	Aiheen valinta ja rajaus.....	7
2.2	Kuluttajan ostokäyttäytyminen teoriapohjana	8
2.3	Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen menetelmä tutkimuksessa	8
2.4	Tutkimuksen rakenne.....	9
3	Laurea-ammattikorkeakoulun kansainvälinen toiminta	10
3.1	Laurea-ammattikorkeakoulun esittely.....	10
3.2	Matkailun koulutusohjelma.....	11
3.3	Kansainvälisen vaihdon ohjaus asiantuntijoiden näkökulmasta.....	12
4	Kansainvälinen opiskelijavaihto osana ammattikorkeakoulutusta.....	15
4.1	Tilastoa kansainvälisestä liikkuvuudesta	15
4.2	Erasmus	17
4.3	Allianssi ja Nordplus	17
4.4	CIMO	18
5	Ostotoimintaan vaikuttavat tekijät.....	18
5.1	Psykologiset tekijät	20
5.2	Sosiaaliset tekijät	23
5.3	Taloudelliset tekijät.....	24
6	Tutkimuksen toteutus	25
6.1	Validiteetti ja reliabiliteetti	26
6.2	Sähköinen kyselylomake	27
6.3	Kyselylomakkeen laatiminen	27
7	Tutkimustulokset.....	29
7.1	Työharjoitteluun vai opiskelijavaihtoon?	29
7.2	Kielteiseen päätökseen johtaneet tekijät	30
7.3	Laurea ja kansainvälisyys	34
7.4	Päätöksen jälkeiset mielipiteet sekä palaute Laurealle	35
7.5	Tulosten analysointi	36
7.6	Tutkimuksen arviointi	37
8	Johtopäätökset	38
	Lähteet	40
	Kuviot	42
	Liitteet.....	43
	Liite 1: Asiantuntijahaastattelukysymykset	43
	Liite 2: Saatekirje opiskelijoille	44
	Liite 3: Kyselylomake.....	45

Keinonen, Eeva & Vehniäinen, Juho

Miksi Laurea-ammattikorkeakoulun matkailun opiskelijat eivät lähe opiskelijavaihtoon?

Vuosi 2011 Sivumäärä 50

Tämä tutkimus on kahden Laurea-ammattikorkeakoulun matkailun koulutusohjelmassa opiskelevan opiskelijan parityönä toteutettu opinnäytetyö. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää tekijöitä, joiden vuoksi matkailun opiskelijat Laureassa päättävät olla lähtemättä opiskelijavaihtoon ulkomaille opiskelunsa aikana. Lisäksi haluttiin tietää, ilmeneekö Laurean tiedonannossa ja kansainvälisen opiskelijavaihdon ohjauksessa tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelijoiden lähtöpäätökseen. Tutkimuksen ydinaineisto kerättiin sähköisillä kyselylomakkeilla Laurean matkailun opiskelijoilta. Kukaan kyselyyn vastanneista ei ole ollut opiskelijavaihdossa ulkomailta, sen sijaan osa kohderyhmäläisistä oli ollut työharjoittelussa ulkomailta, minkä koettiin antavan mielenkiintoista tietoa opiskelijoiden mielipiteisiin ulkomaisen työharjoittelun ja opiskelijavaihdon välillä.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys oli asiakkaan ostopäätösprosessi ja siihen vaikuttavat tekijät. Laurea-ammattikorkeakoulua pidettiin tutkimuksessa yrityksenä, jonka asiakkaat ovat opiskelijat. Kansainvälistä opiskelijavaihtoa on tässä tutkimuksessa tarkasteltu palveluna, jota yritys tarjoaa asiakkailleen. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa Laurealle hyödyllistä tietoa, jotta se voi kehittää kyseistä tarjoamaansa palvelua.

Tutkimustuloksien pohjalta selvisi, että syyt vaihtoon lähtemättä jättämiseen ovat vaihtelevia ja liittyvät opiskelijoiden henkilökohtaiseen elämäntilanteeseen. Merkittävin yksittäinen syy olla lähtemättä vaihtoon on opiskeluajan mahdollinen piteneminen, mikä Laurean olisi hyvä ottaa huomioon kansainvälisen vaihdon ohjauksessa. Taloudellisilla syillä oli myös painoarvoa. Osalle opiskelijoista merkittävimmät syyt kuitenkin löytyvät henkilökohtaisesta elämäntilanteesta.

Tutkimus osoitti, että Laurean tiedonannosta ja vaihdon ohjauksesta ei löydy merkittäviä puutteita. Kuitenkin tulosten perusteella osa opiskelijoista oli opiskelun alkaessa halunnut lähteä vaihtoon mutta luopunut ajatuksesta opiskeluiden edetessä, mikä tulisi ottaa huomioon vaihdon ohjauksessa. Tutkimuksen perusteella tultiin johtopäätökseen, että intensiiviset muutaman viikon vaihtojaksot ulkomailta voisivat olla osalle opiskelijoista mielekäs ratkaisu kehittää kansainvälistä osaamista konkreettisten kokemusten avulla.

Keinonen, Eeva & Vehniäinen, Juho

Why Some Students in the Degree Programme in Tourism of Laurea Decide Not To Participate in a Student Exchange Programme?

Year	2011	Pages	50
------	------	-------	----

This thesis was conducted by two students of Laurea University of Applied sciences who are studying in the Degree Programme in Tourism. The main objective of this study is to find out the reasons why some Finnish students of Laurea decide not to participate in a student exchange programme abroad. Another objective of this research was to examine the guidance and information given by Laurea concerning the student exchange programmes, and to create new ideas on how to improve the guidance. The research was conducted with a questionnaire survey for students who had not participated in a student exchange programme, and the inquiry was sent to each participant in an electronic form. Some of the participants had had working experience abroad, which gave useful information on why some students decide to go work abroad rather than participate in a student exchange programme during their studies.

The theoretical context of this study was to examine consumers' behavior. The study considers Laurea as an enterprise, which sells its product to its customers. The student exchange programmes were considered as a product, and students of Laurea as the customers. One of the objectives of this research was to produce useful information for Laurea so it can improve the product offered to the students.

The results of the research pointed out that the reasons for students not to participate on a student exchange programme are varied and related to the students' personal lives. The single most common reason was considered to be the possible negative effect on the length of studies, which should be taken into consideration by Laurea when information and guidance are provided for the students. Also the financial reasons were regarded as one of the main difficulties in participating in a student exchange programme.

The results of this research indicate that there are no significant flaws concerning the guidance and information given by Laurea. Some students indicate that they were willing to participate on a student exchange programme in the beginning of their studies, but gave up the thought eventually. According to the results, it can be concluded that shorter and more intensive learning periods would be more suitable for some students in order for them to gain valuable experiences and to improve their international know-how.

Key words: Student exchange, consumer behavior, Degree Programme in Tourism, internationality

1 Johdanto

”Aidosti kansainvälisessä korkeakouluyhteisössä kaikilla opiskelijoilla, opettajilla, tutkijoilla ja henkilökunnan jäsenillä on mahdollisuus saavuttaa valmiudet kansainväliseen yhteistyöhön ja osallistua korkeakoulun kansainväliseen toimintaan. Opiskelijoiden kansainvälisiä valmiuksia vahvistetaan hyvin toteutetuilla liikkuvuusjaksoilla ulkomailla ja laadukkaalla kansainvälisiä elementtejä sisältävällä opetustarjonnalla kotimaassa. Opintojen eteneminen tavoiteajassa edellyttää opiskelijoiden kansainvälisten valmiuksien kehittämistä ja liikkuvuudelta suunnitelmallisuutta.” (Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015, 28.)

Tämän tutkimuksen tekijöiden mielestä kansainvälinen osaaminen, kulttuurientuntemus ja kielitaito ovat asioita, joita arvostetaan ja tarvitaan tämän päivän työelämässä. Kansainväliset kokemukset ammattikorkeakoulussa esimerkiksi ulkomaisen työharjoittelun tai opiskelijavaihdon avulla ovat arkipäivää, ja monet opiskelijat tarttuvat koulun tarjoamiin mahdollisuuksiin kartuttaakseen omaa kansainvälistä osaamistaan. Matkailun koulutusohjelmassa alan kansainvälinen luonne asettaa entistä kovemmat vaatimukset tulevien matkailualan ammattilaisten monikulttuurisessa työympäristössä menestymiseen. Tässä opinnäytetyössä pyritään selvittämään tekijöitä, joiden vuoksi jotkut matkailun opiskelijat eivät lähde kansainväliseen opiskelijavaihtoon.

Laurea-ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden johtaja Arja Majakulma antoi Laurean puolesta toimeksiannon tämän opinnäytetyön suorittamiseen. Keskustelussa hänen kanssaan kävi ilmi, että Laureassa on tehty säännöllisin väliajoin tutkimuksia syistä, miksi vaihtoon lähdetään. Vastaavasti selvisi, että lähtemisen esteitä ei ole aiemmin tutkittu, mikä antoi pohjan opinnäytetyön aiheen valinnalle. Tässä tutkimuksessa Laureaa pidetään palveluja tarjoavana yrityksenä, jonka asiakkaita ovat opiskelijat. Kansainvälinen opiskelijavaihto on yksi Laurean tarjoamista palveluista, joita opiskelijat voivat halutessaan käyttää hyväkseen oman ammattitaitonsa kehittämiseen. Opiskelijan päätökseen lähteä vaihtoon vaikuttavat samankaltaiset psykologiset, sosiaaliset ja taloudelliset tekijät kuin mihin tahansa asiakkaan tekemään ostopäätökseen. Näiden syiden selvittämisen lisäksi tutkimuksen tulosten avulla pyritään kehittämään Laurean kansainvälisen vaihdon ohjausta ja tiedonantoa. Tämä opinnäytetyö on toteutettu parityönä.

2 Tutkimusprosessi

Tutkimus on eräänlaista ongelmanratkaisua, joka on kokonaisuudessaan luova prosessi. Erilaisia tapoja ja vaihtoehtoja toteuttaa tutkimus on olemassa runsaasti, mutta kaikille niistä on yhteistä se, että tavoitteena on vastauksen saaminen tutkimusongelmasta johdettuihin kysymyksiin. (Heikkilä 1998, 13.) Tutkimuksessa syntynyt tai löydetty uusi tieto on kuitenkin erotettava pelkistä uskomuksista (Tuomi 2007, 28).

Ennen varsinaisen tutkimisen aloittamista on tutkimuksen suunnitteluun varattava runsaasti aikaa ja resursseja. Huolellisella suunnittelulla voidaan taata, että aineistoksi saadaan kaikki se tieto, jota tarvitaan analysointivaiheessa. Suunnittelulla voidaan säästää kustannuksia ja ylimääräisiä turhia ponnisteluja. Myös tilastollisten menetelmien virheelliseltä käytöltä ja tutkimustuloksia häiritseviltä tekijöiltä voidaan välttyä. (Holopainen, Tenhunen & Vuorinen 2004, 10.)

Tässä luvussa kerrotaan tämän opinnäytetyön tutkimusprosessista. Luvussa käsitellään tarkemmin aiheen valintaa ja rajausta, kerrotaan tämän tutkimuksen teoriapohjasta sekä tutkimusmenetelmistä, ja käsitellään lyhyesti tutkimuksen rakennetta.

2.1 Aiheen valinta ja rajaus

Laurea-ammattikorkeakoulu pyrkii tarjoamaan opiskelijoilleen kansainvälisen oppimisympäristön ja mahdollisuuden kartuttaa osaamistaan opiskelijavaihdon tai työharjoittelun muodossa ulkomailla (Kansainvälisyys opinnoissa 2011). Matkailun koulutusohjelmassa monikulttuurisuuden ymmärtäminen sekä kielitaidon merkitys korostuu alan kansainvälisen luonteen vuoksi.

Tutkimusongelma on usein kysymyksen muotoon laitettu asia, johon tutkimuksella pyritään saamaan ratkaisu (Heikkilä 1998, 14). Tämän opinnäytetyön tutkimusongelmana oli selvittää syitä siihen, miksi matkailun koulutusohjelmassa opiskeleva päättää olla lähtemättä kansainväliseen opiskelijavaihtoon. Toinen merkittävä tutkimusongelma oli selvittää, onko Laurean ulkomaisen vaihdon ohjauksessa tai tiedonannossa sellaisia tekijöitä, jotka voivat olla lähtemisen esteenä. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa Laurealle tietoa koskien ulkomaiseen vaihtoon lähtemisen esteistä, jotta Laurea voisi hyödyntää tutkimustuloksia kehittäessään kansainvälistä toimintaansa.

Tutkimus kohdistettiin matkailun koulutusohjelman suomalaisiin opiskelijoihin, joista osa oli suorittanut työharjoittelun ulkomailla opintojensa aikana. Tätä seikkaa on pidetty tässä tutkimuksessa merkityksettömänä sillä ulkomaisen työharjoittelun suorittaminen ei estä ulkomai-

seen vaihtoon osallistumista. Lisäksi olennaisena tietona ulkomaiseen vaihtoon lähtemisen esteiden selvittämisessä pidettiin sitä, ovatko kyseiset henkilöt kokeneet ulkomaiseen työharjoitteluun lähtemisen paremmin organisoituna ja mielekkäämpänä ratkaisuna kuin ulkomaanvaihtoon lähtemisen.

Matkailun englanninkielisissä koulutusohjelmissa on paljon ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita, jotka on tässä tutkimuksessa rajattu tutkittavien ulkopuolelle. Ulkomaalainen opiskelija on Suomessa tutkintoaan suorittavana henkilönä jo valmiiksi ulkomailla ja itselleen kansainvälisessä oppimisympäristössä, joten ulkomaisten opiskelijoiden kansainväliseen vaihtoon lähtemättä jättämiseen ei voida hakea samankaltaisia syitä kuin suomalaisiin Suomessa opiskeleviin henkilöihin.

2.2 Kuluttajan ostokäyttäytyminen teoriapohjana

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys on asiakkaan ostopäätösprosessi ja ostopäätökseen vaikuttavat tekijät. Laurea-ammattikorkeakoulua pidetään tässä tutkimuksessa palvelua tarjoavana yrityksenä ja sen opiskelijoita asiakkaina. Yksi Laurean tarjoamista palveluista on ulkomainen opiskelijavaihto. Tässä tutkimuksessa ostopäätösprosessin teoriaa sovelletaan opiskelijoiden päätökseen olla lähtemättä opiskelijavaihtoon.

Tutkimuksen lähteinä on käytetty muun muassa kuluttajan ostokäyttäytymiseen liittyvää kirjallisuutta, opetusministeriön määrittelemää korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiaa vuosille 2009-2015 ja CIMO:n julkaisemaa tilastoa vuoden 2009 korkeakoulujen kansainvälisestä liikkuvuudesta. Tutkimuksessa on myös käytetty apuna Laurean kansainvälisten asioiden johtajan Arja Majakulman ja kehittämisspäällikön/kansainvälisyyskoordinaattorin Anne-Mari Karpisen sähköpostitse toteutettuja asiantuntijahaastatteluita.

2.3 Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen menetelmä tutkimuksessa

Tutkimiseen liittyy runsaasti päätösten tekoa sekä valintoja. Erilaisista valinnoista on kyse, kun pohditaan sopivaa lähestymistapaa tutkimukselle, minkälaista aineistoa tulisi kerätä tai mitä ylipäättään halutaan tutkia. Valinnat sekä päätösten teko voivat olla usein ongelmallisia koska tämäntapaisiin kysymyksiin ei varsinaisesti ole oikeita vastauksia. Tutkimuksen lähestymistavan valinta ei välttämättä itsessään takaa parempaa tai huonompaa lopputulosta, vaan valinnoilla saadaan aikaan erityyppisiä tutkimuksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 119.)

Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus ovat erilaisia lähestymistapoja, joita on tarkkarajaisesti vaikea erottaa toisistaan. Lähestymistapoja ei tulisi nähdä toistensa vastakohtina vaan enemmänkin toisiaan täydentäviksi lähestymistavoiksi. (Hirsjärvi ym. 2007, 132.) Tutkimusta

suunniteltaessa on tärkeää pohtia, mikä menettely tuo parhaiten selvyyttä käsiteltäviin ongelmiin (Hirsjärvi ym. 2007, 133).

Syyt, jotka vaikuttavat opiskelijan päätökseen lähteä tai olla lähtemättä opiskelijavaihtoon voivat olla moninaisia sekä sidoksissa toisiinsa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena ei ole vain selvittää lähteekö opiskelija vaihtoon vai ei, vaan saada syväluotaavaa tietoa syistä sekä merkityksistä, jotka vaikuttavat kielteiseen päätökseen. Opiskelijan tekemään päätökseen voivat suuresti vaikuttaa aikaisemmat henkilökohtaiset kokemukset ja ennakkoluulot, sekä ulkopuolelta tulevat tekijät, kuten toisten ihmisten mielipiteet. (Vilkkä 2007, 97.) Tutkittavia asioita ei voi yksinkertaisella tavalla mitata määrällisesti, ja tarkoituksena on enemmänkin paljastaa tai löytää tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia faktoja (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157).

Tässä tutkimuksessa voidaan havaita niin kvalitatiivisen kuin kvantitatiivisenkin lähestymistavan piirteitä. Tutkimuksen ydinaineisto on kerätty sähköisillä haastattelulomakkeilla, jotka lähetettiin vastaajille sähköpostin välityksellä. Kysymyksiin ei laadittu valmiita vastausvaihtoehtoja, sillä tavoitteena oli saada mahdollisimman laajoja sekä syventäviä vastauksia, joka viittaa enemmän kvalitatiiviseen eli laadulliseen lähestymistapaan. Ainoa määrällisesti mitattava kohta kyselylomakkeessa on kysymys 4, johon vastaajia pyydettiin arvioimaan valmiiksi annetulla asteikolla, kuinka paljon annetut syyt vaikuttivat päätökseen olla lähtemättä opiskelijavaihtoon.

Haastatteluita ei suoritettu yksitellen kasvotusten, sillä sähköinen haastattelulomake mahdollistaa määrällisesti suuremman otoksen valmiiksi määrätystä tutkittavien henkilöiden perusjoukosta. Tätä pidettiin tärkeämpänä seikkana kuin esimerkiksi elekielen tulkinnan mahdollisuutta. Kvalitatiivinen tutkimus ei välttämättä merkitse läheistä kontaktia tutkittaviin, vaikka usein ehkä niin esitetään (Hirsjärvi ym. 2007, 189). Sähköinen kyselylomake aineiston keräämisen tapana viittaa kuitenkin enemmän kvantitatiiviseen tutkimusmenetelmään.

2.4 Tutkimuksen rakenne

Tämän opinnäytetyön ensimmäinen luku eli johdanto kertoo lyhyesti tutkimuksen aiheesta ja taustasta, sekä tutkimuksen tavoitteista ja lopputuloksista. Toinen luku kertoo tutkimusprosessista sekä tutkimuksen lopulliseen aiheeseen päätymisestä ja tutkimusmenetelmistä. Kolmannessa luvussa esitellään tutkimuksen aiheen toimeksiantajaa Laurea-ammattikorkeakoulua ja kerrotaan tutkimuksen kohderyhmän koulutusohjelmasta. Luvussa puretaan myös tutkimusta varten tehdyt asiantuntijahaastattelut. Neljännessä luvussa avataan kansainväliseen opiskelijavaihtoon liittyviä käsitteitä, esitellään opiskelijavaihtoon liitty-

viä eri tahoja sekä kerrotaan tilastotietoa kansainvälisestä opiskelijavaihdosta osana ammattikorkeakoulua.

Viides luku käsittelee tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen. Kuudennessa luvussa käydään läpi tutkimuksen toteutusta ja luotettavuutta, sekä perustellaan sähköisen kyselylomakkeen valinta ja laatimisperusteet. Seitsemäs luku kertoo tutkimuksen toteutuksesta ja siinä esitellään tutkimustulokset. Luvun lopussa tiivistetään tutkimus yhteenvedoksi ja esitetään parannusehdotukset Laurean kansainvälisen toiminnan kehittämiseen. Kahdeksannessa luvussa kerrotaan tutkimustulosten pohjalta tehdyt johtopäätökset.

3 Laurea-ammattikorkeakoulun kansainvälinen toiminta

Kansainvälisyys on osa kaikkia Laurean koulutusohjelmia. Kansainväliseen opiskelijavaihtoon kannustetaan lähtemään koulutusohjelmaan katsomatta, sillä Laurean näkemyksen mukaan kansainvälinen kokemus edesauttaa tulevia alansa ammattilaisia selviytymään työelämän vaativissa tehtävissä, joissa vaaditaan yhteistyötaitoja, kulttuurien tuntemusta sekä kielitaitoa. Vaihtoon lähtemisen helpottamiseksi Laurealla on valmiita yhteistyösopimuksia Erasmus- ja Nordplus-ohjelmien kautta. Laurealla on myös sopimuksia joidenkin Aasiassa, Amerikassa ja Australiassa sijaitsevien korkeakoulujen kanssa. Opiskelija voi halutessaan hankkia opiskelupaikan ulkomailta yleensä 3-12 kuukautta kestävään opiskelijavaihtoon myös itse, jolloin kyseessä on niin sanottu free mover -vaihto. 180 yhteistyöorganisaation verkoston omaavana Laureasta lähtee maailmalle vuosittain keskimäärin 200 opiskelijaa ulkomaiseen opiskelijavaihtoon. (Kansainvälisyys opinnoissa 2011.)

Laureassa opiskelevalla on mahdollisuus kansainvälistyä myös lisäämällä opinto-ohjelmaansa kansainvälisiä elementtejä. Kieli- ja viestintäopinnot, vieraskieliset koulutusohjelmat, kansainväliset opintojaksot sekä erilaisiin hankkeisiin osallistuminen ovat esimerkkejä muista tavoista, joilla kansainvälistä osaamista voi opiskelunsa aikana Laureassa kehittää. (Kansainvälisyys opinnoissa 2011.)

3.1 Laurea-ammattikorkeakoulun esittely

Laurea-ammattikorkeakoulu on Helsingin metropolialueella toimiva ammattikorkeakoulu, jonka toiminta perustuu laurealaiseen pedagogiseen innovaatioon, Learning by Developing (LbD) -toimintamalliin. Lähtökohtana on tutkiva, kehittävä ja uutta osaamista tuottava aitoihin työelämän hankkeisiin osallistuva toiminta. LbD-mallissa kolme ammattikorkeakoulun perustehdävää: pedagoginen tehtävä, aluekehitystyö sekä tutkimus- ja kehitystoiminta sulautuvat yhteen opiskelijoiden, opettajien ja työelämänosaajien yhteistyön avulla. Arvoikseen ammatti-

korkeakoulu mainitsee yhteisöllisyyden, luovuuden ja sosiaalisen vastuullisuuden. (Tietoa Laureasta 2010.)

Laurea-ammattikorkeakoulussa toimii 16 koulutusohjelmaa, joista kuusi toteutetaan englannin kielellä. Laureassa opiskellut valmistuu restonomiksi, tradenomiksi, sosionomiksi, sairaanhoitajaksi, terveydenhoitajaksi, fysioterapeutiksi tai estenomiksi. (Laurean koulutus 2010.)

Laurea-ammattikorkeakoulu toimii seitsemässä eri toimipisteessä Uudellamaalla sekä Itä-Uudellamaalla. Tikkurilan, Keravan, Leppävaaran, Porvoon, Hyvinkään, Otaniemen sekä Lohjan toimipisteet sijaitsevat hyvien kulkuyhteyksien varrella, suurin osa junaradan välittömässä läheisyydessä. (Laurea tieto 2010.) Vuonna 2009 Laureassa oli 7 685 opiskelijaa, joka sisälsi 309 ylempää korkeakoulututkintoa suorittavaa opiskelijaa sekä 456 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Nuorten keskimääräinen opiskeluaika oli kyseisenä vuonna 4,2 vuotta ja aikuisten opiskelijoiden 3,2 vuotta. (Laurea numeroin 2010.)

Laurea-ammattikorkeakoulu toimii osakeyhtiönä, jonka osakkaita ovat Vantaan, Porvoon, Kauniaisten, Espoon sekä Hyvinkään kaupungit, Kirkkonummen kunta, Invalidiliitto ry, Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä ja Länsi-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymä. Hallituksen puheenjohtajana toimii Heikki Heinämäki ja toimitusjohtajana Pentti Rauhala. (Tietoa Laureasta 2010.)

3.2 Matkailun koulutusohjelma

Matkailu on Laureassa yksi matkailu- ja ravitsemisalalan ammattikorkeakoulututkintoon johtavista koulutusohjelmista. Matkailun koulutusohjelmasta valmistuneen tutkintonimike on Restonomi (AMK). Opintojen laajuus on 210 opintopistettä ja arvioitu kesto 3,5 vuotta. Matkailua voi opiskella Keravan toimipisteessä, jossa tutkintoa on vuodesta 2008 lähtien voinut suorittaa ainoastaan englanninkielellä. (Matkailun koulutusohjelma 2010.)

Matkailualalla kielitaito sekä monikulttuurisuuden ymmärtäminen ovat merkittävässä roolissa. Tutkinto avaa ovet kansainvälisiin työtehtäviin niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Koulutusohjelma antaa myös valmiudet muun muassa oman yrityksen perustamiseen sekä johtamiseen. Laurea pyrkii tarjoamaan opiskelijalle monikulttuurisen oppimisympäristön jo opiskeluaikana, ja osan opinnoista tai koulutukseen kuuluvan työharjoittelun voi vaihtoehtoisesti suorittaa myös ulkomailla. Jatkuvasti kasvava matkailuala tarjoaa matkailun koulutusohjelmasta valmistuneille töitä esimerkiksi suunnittelusta, markkinoinnista sekä myynnistä - matkailun ammattilaisen työnimike voi olla esimerkiksi hotellipäällikkö, matkailusihteeri tai tapahtumakoordinaattori. (Matkailun koulutusohjelma 2010.)

Tämän opinnäytetyön tekijät ovat itse matkailun koulutusohjelmassa opiskelevia henkilöitä. Tekijöiden omaan kokemukseen perustuen kansainvälisen osaamisen kartuttaminen ulkomailla opiskelun aikana joko opiskelijavaihdon tai työharjoittelun merkeissä on erittäin tärkeää. Vaikka kansainvälisyyttä voi opiskelun aikana kartuttaa muun muassa kieli- ja viestintäopinnoilla, on konkreettisella kansainvälisellä kokemuksella suuri merkitys kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon kehittämisessä. Huomioitavaa on, että monet matkailun opiskelijat ovat saattaneet kuitenkin jo ennen opiskelujen aloittamista asua ulkomailla tai he ovat muulla tavoin kehittäneet kansainvälistä asiantuntijuuttaan.

3.3 Kansainvälisen vaihdon ohjaus asiantuntijoiden näkökulmasta

Tämä opinnäytetyö on toteutettu Laurea-ammattikorkeakoulun toimeksiannosta. Sen vuoksi opinnäytetyön tekijät pitivät olennaisena, että Laurean kansainvälisten asioiden parissa työskenteleviä henkilöitä haastatellaan tutkimustuloksien perusteella heränneisiin kysymyksiin. Laurean kansainvälisten asioiden johtajaa Arja Majakulmaa sekä kansainvälisten asioiden koordinaattoria Anne-Mari Karppista haastateltiin sähköpostitse Laurean kansainväliseen toimintaan liittyvistä asioista.

Laurean Keravan toimipisteessä pidetään ensimmäisellä tai toisella opiskeluiden aloitusviikolla noin tunnin mittainen kansainvälisten asioiden infotilaisuus, jossa kerrotaan opiskelijan eri mahdollisuuksista kehittää kansainvälistä osaamistaan opiskeluiden aikana. Kansainvälisen opiskelijavaihdon lisäksi tilaisuudessa kerrotaan työharjoittelusta ulkomailla sekä siitä, kuinka kansainvälistä osaamista voi kehittää Suomessa opiskeltaessa. Varsinaisia kansainvälisen vaihdon infotilaisuuksia pidetään vuosittain useita lokakuun ja marraskuun aikana sekä tammikuun ja helmikuun aikana. (Karppinen 2011.)

Majakulma (2011) kertoo, että kaikille aloittaville opiskelijoille jaettavassa Laurea Fakta-oppaassa on myös kirjallista tietoa opiskelijavaihtomahdollisuuksista. Yksikkökohtaiset tavat kansainvälisen vaihdon ohjaukseen vaihtelevat, mutta yleisesti kansainvälisistä mahdollisuuksista mainitaan opiskeluiden alussa. On kuitenkin pidetty viisaana pitää varsinaiset kansainvälisen vaihdon infotilaisuudet hieman myöhemmin, sillä alussa opiskelijoilla on paljon uutta tietoa omaksuttavanaan.

Majakulma ja Karppinen (2011) kuvailevat kansainvälisen vaihdon ohjausta kaksitasoiseksi kokonaisuudeksi. Yleistä tietoa opiskelijoille tarjotaan Laurea Fakta -oppaassa sekä Internetissä Laurean verkkosivuilla Intrassa. Sen lisäksi yksiköissä on kansainvälisten asioiden koordinointia hoitavia henkilöitä, jotka pitävät ryhmille infotilaisuuksia ja antavat henkilökohtaista ohjausta vaihtoon lähtemisestä kiinnostuneille. Majakulma kertoo, että osa vaihtoon lähteneistä opiskelijoista on tyytyväisiä saatuun tietoon, ja osa kaipaa lisäinformaatiota erityisesti opin-

noista ja käytännön järjestelyihin liittyvistä asioista. Opiskelijat ovat huomanneet, että kansainvälisten asioiden yhteyshenkilöt ovat kiireisiä. Karppinen kertoo Keravan toimipisteessä nopeasti kasvaneiden opiskelijavaihtojen määrän sekä kansainvälisen toiminnan kasvun tuovan haasteita vaihdon ohjaukselle. Kansainväliseen koordinointiin varattu aika uhkaa olla riittämätön. Karppinen pitää kuitenkin positiivisena sitä, että koordinaattorit tuntevat yksikkönsä opetus- ja lukuvuosisuunnitelmat ja näin ollen ohjaus on mahdollista tuottaa hyvinkin räätälöidysti.

Vaihdon ohjauksessa käytetään yleisesti Going abroad -valmennuskurssia (3 op), joka edustaa monimuoto-opetusmallia. Paljon kiitosta opiskelijoilta saanut kurssi pitää sisällään lähi- ja virtuaaliohjausta. Vaihdon ohjaus aloitetaan välittömästi opiskelijavaihdon varmistuttua, ja vaihtoprosessin tarkoitus on olla kiinteä osa opintoja opiskeluaikaa venyttämättä. (Karppinen 2011.)

Majakulma (2011) kertoo, että opiskeluiden venymistä tapahtuu jonkin verran opiskelijavaihtoon lähteneiden keskuudessa. Hänen mukaansa venymistä voi kuitenkin estää huolellisen opintosuunnitelman (Learning Agreement) avulla. Todellisuudessa voi kuitenkin käydä niin, että kohdemaan korkeakoulu ei tarjoa suunniteltuja opintoja tai opintojen taso on liian vaativa, jolloin etukäteen tehdyt suunnitelmat eivät toteudu. Majakulman mukaan kyseisissä tilanteissa opiskelijan tulisi olla mahdollisimman nopeasti yhteydessä Laureaan uuden suunnitelman laatimiseksi. Hän korostaa yhteistyökorkeakoulun merkitystä. Mitä paremmin Laurea tuntee kohdemaan korkeakoulun toimintatavat, sitä paremmin tehdyt suunnitelmat toteutuvat. Karppinen painottaa koordinaattorien yhteistyön merkitystä Laurean ja yhteistyökorkeakoulun välillä esimerkiksi Learning Agreement:in mahdolliseen muuttamiseen.

Karppisen (2011) mukaan noin puolella opiskelijavaihdon suorittaneista opinnot venyvät vaihdon seurauksena. Ulkomaisella työharjoittelulla ei yleensä ole vaikutusta opintojen keston. Vaihdon osalta opintojen venymistä voitaisiin estää sijoittamalla opintoja joustavasti eri luku-kausille opetussuunnitelmaan. Opintojaksojen sisällön ja toteuttamistavan ei tulisi myöskään olla liian yksityiskohtaisia, jotta pakollisten opintojaksojen hyväksilukuja saavutettaisiin vaivattomammin. Opiskelija voi itse vaikuttaa opintojen venymiseen. Alkusuunnittelulla on tärkeä merkitys. Opiskelijan on hyvä valita kohdemaaksi ja korkeakouluksi sellainen, jonka tarjonnassa on riittävästi oman korkeakoulun opintoja vastaavia kokonaisuuksia. Karppisen mukaan on myös tärkeää että opiskelijoille tarjotaan pääsääntöisesti vaihtokohteita, joiden opinto-ohjelmat vastaavat riittävästi Laurean opinto-ohjelmia. Vaihdon ohjauksessa opiskelijoille painotetaan ulkomaisten opintojen haastavuutta. Opinnot ulkomailla vaativat vähintäänkin yhtä paljon panostusta kuin kotimaassa, ja näin ollen opiskelijan sitouttamisella on oma merkityksensä opiskeluiden keston pidentymiseen. Karppisen mukaan on hyvä tiedottaa opiskelijoita joidenkin maiden, kuten Ranskan ja Espanjan, kohdalla maassa puhutun kielen

osaamisesta. Käytännön järjestelyt onnistuvat mutkattomammin kohdemaan kieltä puhuttaessa, vaikka opiskelu onnistuisikin englanniksi.

Karppinen korostaa, että opiskelijan palattua vaihdosta ohjausta tarvitaan edelleen opintopisteiden hyväksilukuun ja opiskeluiden jatkamiseen kotimaassa. Ennen paluuta on tärkeää olla valmisteltuna opiskelusuunnitelma, jotta opiskelija pääsee tarvitsemilleen opintojaksoille. Ajoittain joillakin opiskelijoilla voi olla vaikeuksia tarttua opintoihin uudelleen paluun jälkeen, jolloin tukea tulee erityisesti antaa. Laurean kansainvälisen toiminnan asiantuntijoilta tiedusteltiin mahdollisuudesta järjestää lyhyempiä, muutaman viikon pituisia intensiivijaksoja ulkomailla. Majakulma kertoo Laurean jo toteuttavan yhteistyökorkeakoulujensa kanssa lyhyempiä kielten opiskeluun liittyviä opintojaksoja ulkomailla. Lisäksi yksiköt toteuttavat itse opintomatkoja, ja tarjolla on koko ajan enemmän maksullisia kesäopintoja ulkomailla. Majakulma kertoo rahoituksen olevan suurin ongelma lyhyempien intensiivijaksojen järjestämiselle. Pidempi vaihtojakso on oppimisen kannalta merkityksellisempi, joten rajalliset resurssit on päätetty kohdistaa pidempään opiskelijavaihtoihin. Karppinen lisää rajoitteeksi henkilöstöresurssit, joita tarvitaan lyhyempien ulkomaanjaksojen suunnitteluun ja toteutukseen. Useissa yksiköissä on myös parhailaan tarjolla intensiivijaksoja, mutta opiskelijat eivät ole olleet aktiivisia osallistumaan niihin.

Majakulma ja Karppinen (2011) korostavat kansainvälisen kokemuksen merkitystä matkailun opiskelijan kohdalla. Majakulma epäilee matkailualan ammattilaisen pärjäämistä työelämässä ilman kokemusta eri kulttuureista, ja tehokkain tapa kansainvälistyä on viettää aikaa ulkomailla. Karppisen mukaan matkailualan globaali luonne edellyttää maiden monipuolista tuntemusta niiden yhteiskuntarakenteen, kulttuurin, uskontojen, palvelukulttuurin, historian, liikenteen, kielten, ilmasto-olojen ja turvallisuuden osa-alueilta. Matkailun ammattilaiselta vaaditaan paljon tietoa ja taitoa eri kulttuuritaustaisten asiakkaiden, työtovereiden ja työverkostoon kuuluvien henkilöiden kanssa toimimiseksi. Matkailualan työtehtävät edellyttävät usein joustavuutta, nopeaa reagoitakykyä ja itsenäistä ongelmanratkaisua ja tiedonhakuja, joita kaikkia voi harjaannuttaa konkreettisten kokemusten kautta. Erittäin merkittävää on myös kielitaidon kartuttaminen ulkomailla.

Majakulma ja Karppinen (2011) näkevät kehitettävää Laurean kansainvälisen vaihdon ohjauksessa. Heidän mukaansa yksikkökohtaisia kansainvälisiä infoja tulisi kehittää. Majakulma kertoo, että uuden hallinnointijärjestelmän käyttöönoton seurauksena Laurean yhteistyökorkeakoulut ovat huonosti esillä verkkosivuilla, mutta Internetissä olevaa tietoa tullaan lisäämään. Karppisen mielestä Laurean Intra-sivujen ohjeistuksia tulisi selkeyttää ja yksinkertaistaa. Opiskelijoita kannustetaan lähtemään vaihtoon kaikkien ohjaajien ja opettajien toimesta, mutta tiedottamista voitaisiin lisätä. Eri vaihtokohteista tarvittaisiin ajankohtaisempaa tietoa, mikä vaatisi ajankäytöllisesti suurta panostusta.

4 Kansainvälinen opiskelijavaihto osana ammattikorkeakoulutusta

Kansainvälistyminen etenee jatkuvasti yhteiskunnassa, työelämässä sekä myös opiskelussa. Työelämässä globalisaatio sekä kansainvälisen kilpailun koveneminen asettavat uusia ja erilaisia vaatimuksia työntekijöille. Työskentely ulkomailla luo tietynlaisia haasteita ja vaatii entistä enemmän joustavuutta sekä hienotunteisuutta, sekä uuden ympäristön hyväksymistä ja kulttuurishokista selviytymistä. (Guirdham 1999, 270.)

Opiskelijoiden ulkomaiset vaihdot sekä kansainvälinen tutkimusyhteistyö lisääntyvät ja liikkuvuutta pyritään helpottamaan kansainvälisten vaihto-ohjelmien avulla ja tutkintojen tai niiden osien vastavuoroisella tunnustamisella. Kansainvälistyminen koskettaa erityisesti opiskelijoita, joiden päämääränä on hankkia ammattitaitoa sekä monikulttuurista asiantuntijuutta tulevaisuuden yhteiskuntaa varten. Opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ulkomaille lähtemisessä voivat olla esimerkiksi alakohtaisen tietämyksen monipuolistaminen ja lisääminen, kielitaidon parantaminen, erilaisiin kulttuureihin perehtyminen sekä kansainvälisen kanssakäymisen vaatiman kulttuurisen pääoman kartuttaminen. (Taajamo 1999, 9.)

Suomen tiede- ja korkeakoulupolitiikan päätavoitteita on jo pitkään ollut kansainvälistyminen. Suomi on menestynyt hyvin kansainvälisissä koulutuksen, tutkimuksen, innovaatiotoiminnan ja teknologian vertailuissa ja kansainvälinen yhteistyö on lisääntynyt pitkäjänteisen korkeakoulutukseen panostamisen ansiosta. Opetusministeriön laatiman korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian vuosille 2009-2015 tavoitteena on luoda Suomeen kansainvälisesti vahvoja ja vetovoimaisia korkeakouluja, jotka tukevat monikulttuurisen yhteiskunnan kehitystä ja kantavat vastuuta globaalien ongelmien ratkaisemisessa. Kansainvälisesti verkostoituneet korkeakoulut tukevat opiskelijoiden kansainvälistymistä, ja kansainvälinen liikkuvuus antaa opiskelijoille mahdollisuuden työskennellä ja verkostoitua oman alan asiantuntijoiden kanssa sekä tutustua uusiin tutkimusmenetelmiin, tutkimusaloihin ja ideoihin. Monimuotoiseen kansainvälistymiseen liittyy suuri määrä hiljaista tietoa, joka on koulutuksen ja tieteen kehittymisen kannalta erityisen tärkeää. Yksilön henkisen kasvun ja globaalien vastuun ymmärtämisen lisäksi opiskelu ulkomailla kehittää kielitaitoa ja parantaa työmarkkina-asemaa. Nykypäivän kansainvälinen työelämä edellyttää myös jokaiselta korkeakoulututkinnon suorittaneelta vuorovaikutustaitoja, hyviä kielitaitoja sekä monipuolista kulttuurista osaamista. (Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015, 10, 12, 17-18.)

4.1 Tilastoa kansainvälisestä liikkuvuudesta

Kansainvälisellä liikkuvuudella tarkoitetaan opiskelijan fyysistä liikkumista opiskelu- tai työskentelytarkoituksessa Suomen rajojen yli. 2000-luvulla kansainvälisen liikkuvuuden määrät

ovat kasvaneet. Suomeen saapuvien opiskelijoiden määrä on kasvanut 82 % ja Suomesta lähtevien 36 %. Ammattikorkeakouluissa opiskelijaliikkuvuus painottuu selvästi yliopistoja enemmän Suomesta lähteviin kuin saapuviin opiskelijoihin. (Garam 2010, 5-6.)

Vuonna 2009 Suomesta lähti 9388 korkeakouluopiskelijaa vähintään kolmen kuukauden pituiselle vaihto-opiskelujaksolle tai työharjoitteluun ulkomaille. Edellisvuoteen verrattuna lähtijämäärät kasvoivat yli 8 %. Etelä- ja Länsi-Suomen korkeakouluissa liikkuvuutta on muuhun Suomeen verrattuna määrällisesti paljon, sillä alueella sijaitsee eniten korkeakouluja. Suhteutettuna uusien opiskelijoiden määrään Etelä-Suomen korkeakouluissa opiskelevat olivat 2009 vuonna aktiivisimpia ulkomaille lähtijöitä. (Garam 2010, 5-6, 9.)

Kansainvälinen liikkuvuus jaetaan pitkäkestoiseen (vähintään 3 kuukautta) ja lyhytkestoiseen (alle kolme kuukautta, mutta vähintään viikon) jaksoon. Ammattikorkeakouluista ulkomaille lähtevät opiskelijat viettävät ulkomailla keskimäärin 4,5 kuukautta. Keskiarvo opiskelijavaihdossa oleville on 5,1 kuukautta, kun taas kansainväliseen työharjoitteluun osallistuvat viettävät aikaa ulkomailla keskimäärin 3,7 kuukautta. (Kansainvälinen liikkuvuus korkeakouluissa 2010, 5, 30.) Työharjoittelun ja opiskelijavaihdon keskimääräisillä kestoilla saattaa olla vaikutusta opiskelijan päätökseen lähteä työharjoitteluun opiskelijavaihdon sijasta. Lyhytkestoisempi työharjoittelu ei välttämättä aiheuta yhtä paljon kotimaan järjestelyjä esimerkiksi asunnon tai työn suhteen. Lisäksi työharjoittelun voi usein suorittaa kesällä, jolloin opintoja ei Suomessa muutenkaan saisi kovin helposti edistettyä koulun ollessa suljettuna. Kansainväliseen työharjoitteluun lähteminen on kasvattanut huomattavasti suosiotaan. Vuonna 2009 ulkomaille lähteneistä opiskelijoista 41 % suoritti työharjoittelua opiskelijavaihdon sijaan. (Garam 2010, 10.)

Matkailu-ravitsemis- ja talousalan, sosiaali- ja terveysalan sekä liiketalouden opiskelijat ovat aktiivisimpia ulkomaille lähtijöitä ammattikorkeakouluissa. Selkeästi suosituin tapa yli 3 kuukauden liikkuvuuden järjestämiseen tapahtuu Erasmus-ohjelman kautta. Vuonna 2009 Erasmus-kautta liikkuvuusjaksolle lähti 47,8 % kaikista ulkomaille suuntaavista opiskelijoista, mikä tekee Erasmusesta suurimman yksittäisen liikkuvuudenjärjestäjän. (Garam 2010, 10, 16, 18.)

Ammattikorkeakouluissa lähes kaikki (97,4 %) ulkomaille lähtijät ovat nuorten koulutuksen puolella opiskelevia. Kymmenen suosituinta kohdemaata vuonna 2009 pitävät sisällään 54 % kaikista ulkomaille suuntautuneesta liikkuvuudesta. Suosituin kohdemaata oli Saksa (838 opiskelijaa), Espanja (743), Britannia (698), Ruotsi (522), Ranska (507), Hollanti (368), Yhdysvallat (476), Thaimaa (328), Kiina (343), Itävalta (287). Yli 65 % Suomesta lähtevistä opiskelijoista suuntaa edelleen Eurooppaan, mutta Aasian osuus on jatkuvasti kasvussa. Vuonna 2009 16,5 % lähtijöistä suoritti kansainvälisen liikkuvuusjakson Aasiassa. Suomalaismiehet lähtevät suh-

teessa naisiin huomattavasti vähemmän ulkomaille. Esimerkiksi Erasmus-ohjelman kautta lähti ulkomaille vuonna 2009 31 % miehiä ja Nordplus-ohjelman kautta 29 %. (Garam 2010,10-11, 29.)

Laurea-ammattikorkeakoulusta lähti vuonna 2009 yhteensä 187 opiskelijaa liikkuvuusjaksolle ulkomaille. Joukosta 117 opiskelijaa lähti opiskelijavaihtoon ja 70 opiskelijaa työharjoittelun. Vuoteen 2008 verrattuna lähtijöiden määrä väheni -1,6 %. (Garam 2010, 14, 16, 22.)

Seuraavissa kappaleissa esitellään lyhyesti tunnettuja organisaatioita sekä järjestöjä, joiden toiminta liittyy kansainväliseen opiskelijavaihtoon lähtevien auttamiseen.

4.2 Erasmus

Erasmus eli Euroopan unionin vaihto- ja yhteistyöohjelma tukee eurooppalaisten korkeakoulujen yhteistyötä sekä opiskelija- ja opettajavaihtoa korkeakoulujen välillä. Erasmus on laajin korkeakouluopiskelijoiden vaihto-ohjelma Euroopassa. Ohjelma muodostuu opiskelija- ja opettajavaihtojen lisäksi erilaisista tukiohjelmista kuten intensiivisistä kielikursseista ennen vaihtojaksoa sekä opintojaksoista, joiden avulla kehitetään korkeakouluja muun muassa koulutusalojen erityisaiheiden opetukseen. Erasmus osallistuu erilaisiin hankkeisiin, joiden avulla pyritään kehittämään yhteistyökorkeakoulujen ja sidosryhmien välistä yhteistyötä. (CIMO 2010.)

Erasmus-ohjelmaan voivat osallistua kaikki EU-maat sekä Norja, Islanti, Liechtenstein, Turkki ja lukuvuodesta 2011-2012 alkaen myös Kroatia ja Sveitsi. Ohjelman keskeisiä tavoitteita ovat liikkuvuuden lisääminen Euroopassa, korkeakoulujen keskinäisen yhteistyön ja innovaatioiden syntymisen edistäminen sekä tutkintojen, opintosuoritusten ja arvosanojen tunnustamisen lisääminen. Ohjelman avulla pyritään myös edistämään tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä opetuksessa ja koulutuspalveluissa. (CIMO 2010.)

4.3 Allianssi ja Nordplus

Allianssi ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton valtakunnallinen nuorisotyön palvelu- ja vaikuttajajärjestö, jonka jäsenistöön kuuluu yli sata valtakunnallista nuorisotai kasvatusalan järjestöä. Allianssi edustaa ja vaikuttaa kansainvälisten toimintojensa kautta useissa nuorisotyön eurooppalaisissa rakenteissa, ja osallistuu nuorisoyhteistyöhön esimerkiksi Pohjoismaiden neuvoston, Euroopan neuvoston, Euroopan unionin sekä YK:n kanssa. (Allianssi ry 2010.)

Allianssin kansainväliseen palvelutoimintaan kuuluu tarjota suomalaisille nuorille runsaasti erilaisia mahdollisuuksia työskennellä ulkomailla eri aloilla, sekä muun muassa kielikurssien järjestäminen. Allianssi tarjoaa nuorille myös Euro<26-korttia, joka on eurooppalainen etu- ja palvelujärjestelmä, jonka avulla saa tietoa, palveluita sekä alennuksia 41 Euroopan maassa. Allianssin ulkomaisiin ohjelmiin osallistuu noin tuhat nuorta vuosittain. Osa ohjelmista on avoinna kaikille nuorille, ja joihinkin vaaditaan nuoren opiskelevan yliopistossa tai ammatti-korkeakoulussa. (Allianssi ry 2010.)

Kaikille koulutusasteille tarkoitettuun Nordplus-puiteohjelmaan ovat vuodesta 2008 osallistuneet Pohjoismaiden lisäksi myös Baltian maat. Nordplus tarjoaa mahdollisesti hakijalle rahallista tukea erilaisiin kansainvälisiin hankkeisiin ja yhteistyöhön, joiden päätarkoituksina ovat esimerkiksi Pohjoismaiden tai Baltian maiden kielten ja kulttuurin edistäminen kotimaan ulkopuolella, tai maiden yhteistyön edistäminen koulutuksen saralla. Nordplus-puiteohjelmaan kuuluvat Nordplus Junior -, Nordplus Korkeakoulutus -, Nordplus Aikuiskoulutus - ja Nordplus Horisontal -ohjelmat. (SIU 2007.)

Nordplus Korkeakoulutus -ohjelma toimii korkeakoulutuksen alalla Pohjoismaissa sekä Baltiasa. Ohjelman päätarkoituksena on luoda ja tukea opiskelijavaihtojen, kokemusten, hyvien käytäntöjen ja tulosten kautta yhteistyötä ohjelmaan osallistuvien maiden välillä, sekä tukea myös yhteistyötä korkeakoulujen ja muiden organisaatioiden välillä. (CIMO 2010.)

4.4 CIMO

CIMO on vuonna 1991 perustettu kansainvälisen yhteistyön sekä liikkuvuuden asiantuntija- ja palveluorganisaatio, joka toimii itsenäisenä virastona opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla ministeriön alaisena. Viraston perustehtäväksi on määritelty suomalaisen yhteiskunnan kansainvälistymisen edistäminen koulutuksen, työelämän sekä kulttuurin alueilla sekä nuorison keskuudessa. CIMO:n yhteistyökumppaneihin lukeutuu esimerkiksi lukuisia ulkomaisia sekä kotimaisia yliopistoja ja korkeakouluja, sekä kotimaisia peruskouluja, lukioita ja ammatillisia oppilaitoksia. CIMO toteuttaa erilaisia vaihto- ja apurahaohjelmia sekä vastaa myös Euroopan unionin koulutus- ja nuoriso-ohjelmien kansallisesta toimeenpanosta. Lisäksi CIMO vastaa myös Kulttuuri- ja Kansalaisten Eurooppa -ohjelmien tiedottamisesta. (CIMO 2010.)

5 Ostotoimintaan vaikuttavat tekijät

Laurea-ammattikorkeakoulua pidetään tässä tutkimuksessa yrityksenä, jonka asiakkaita ovat opiskelijat. Opiskelijavaihtoa tarkastellaan palveluna, jota yritys tarjoaa asiakkailleen. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää niitä tekijöitä, joiden vuoksi opiskelijat päättävät olla lähtemättä opiskelijavaihtoon ja päätyvät kielteiseen päätökseen käyttää hyväksi Laurean tarjoa-

maa kansainvälisen vaihdon palvelua. Sen vuoksi on olennaista selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat asiakkaiden, eli tässä tapauksessa opiskelijoiden ostopäätökseen.

Bergströmin ja Leppäsen (2007, 97-99) mukaan ostokäyttäytyminen ohjaa sitä, millä perusteella kuluttaja valitsee mitä, miten ja mistä ostaa. Kuluttajien ostokäyttäytymiseen liittyvät monenlaiset tekijät. Yhteiskunta ja yritysten markkinointitoimenpiteet ohjaavat ostokäyttäytymistä kuluttajan henkilökohtaisten ominaisuuksien rinnalla. Yrityksen olemassaolon kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että se pystyy vastaamaan markkinoilla ilmeneviin tarpeisiin.

Kuluttajan ostopäätösprosessi voidaan jakaa viiteen eri vaiheeseen: tarpeen havaitseminen, tietojen hankkiminen eri ostovaihtoehdoista, vaihtoehtojen arvioiminen, ostopäätös ja oston jälkeinen käyttäytyminen. Ostopäätös, joka tarkoittaa päätöstä, mitä tuotteita ostetaan ja millä hinnalla, syntyy ennen tuotteen ostamista. Kuluttajan ostohaluun vaikuttavat psykologiset ja sosiaaliset tekijät sekä yritysten markkinointitoimenpiteet. Esimerkkeinä psykologisista tekijöistä voidaan pitää tarpeita, asenteita, motiiveja ja elämäntyylyjä, kun taas sosiaaliset tekijät käsittävät perheen ja muiden pienryhmien vaikutukset. Ostokykyyntä vaikuttavat käytössä oleva rahamäärä sekä yleinen taloustilanne. Taloudellisesti heikkoina hetkinä ostaminen vähenee, kun asiakkaat lykkäävät hankintojaan. (Isoviita & Lahtinen 2001, 21.)

Raatikaisen (2008, 8-9) mukaan kuluttaminen tarkoittaa suppeimmillaan ostamista. Todellisuudessa kuluttamisen käsite on erittäin laaja. Kuluttaminen sisältää toisistaan eroavia prosesseja, kuten ostoa edeltävän toiminnan, varsinaisen ostamisen ja tuotteen tai palvelun käyttämisen ja viimeisenä niistä eron pääsemisen. Raatikaisen mukaan suomalaisia kuluttajia voidaan kuvailla fiksuiksi, nautintoa tavoitteleviksi, vaativiksi, vastuuntuntoisiksi, sosiaalisiksi ja joustaviksi.

Tässä tutkimuksessa päätöstä lähteä kansainväliseen opiskelijavaihtoon voidaan ajatella tietynlaisena ostopäätöksenä. Opiskelijan haluun ”ostaa” kyseinen Laurea-ammattikorkeakoulun tarjoama palvelu liittyvät samat psykologiset, sosiaaliset ja taloudelliset tekijät kuin muihinkin ostopäätösprosesseihin.

Kuluttajan ostokäyttäytyminen on Ylikosken (2000, 76, 88) teorian mukaan samanlaista riippumatta ostettavasta tuotteesta tai palvelusta. Matkustamiseen liittyy riskejä, jotka vaikuttavat ostokäyttäytymiseen. Kuluttaja pohtii ostopäätöstä tehdessään, täytyvätkö matkan odotukset ja saako hän rahoillensa vastinetta. Lisäksi kuluttaja saattaa pohtia hyväksyvätkö perhe ja ystävät hänen valintansa ja vastaako valinta kuluttajan minäkuvaa. Erityisen leiman matkustamiselle luo epävarmuus kanssamatkustajista. Etukäteen on mahdotonta ennustaa, keitä muita matkalla tapaa. Terveystieteellinen riski ja matkakohteen turvallisuus ovat myös kuluttajaa huolestuttavia asioita.

5.1 Psykologiset tekijät

Ostopäätökseen liittyvät psykologiset tekijät ovat vahvasti toisiinsa sidonnaisia. Ostamisen lähtökohta on tarve, mutta vasta kun asiakkaalla on motiivi ostaa tietty tuote, muuttuu ostokäyttäytyminen yrityksen eduksi. Motivoituminen taas edellyttää asiakkaan myönteistä asennetta yritystä ja sen tarjoamia tuotteita kohtaan. (Isoviita & Lahtinen 2001, 22.)

Bergströmin ja Leppäsen (2007, 101-102) mukaan ostopäätökseen vaikuttavia psykologisia tekijöitä ovat tarpeet, motiivit, arvot ja asenteet, innovatiivisuus ja oppiminen. Tarvetta voidaan ajatella puutetilana tai epätasapainona, joka on mahdollista poistaa. Syöminen, juominen ja lepääminen ovat esimerkkejä perustarpeista, joiden tyydyttäminen on välttämätöntä. Ihminen, joka kaipaa virkistäytymistä, seikkailuja tai halua kokea onnistumista ja kohottaa statustaan, pyrkii tyydyttämään lisätarpeita, eli johdettuja tarpeita.

Maslow'n (1943) kehittämän tarvehierarkiamallin mukaan tarpeet muodostavat hierarkkisen rakenteen, jossa edellisen tason tarpeiden tulee olla tyydytetyt ennen kuin henkilö ryhtyy tyydyttämään ylemmän tason tarvetta. Kun fysiologiset tarpeet eli hengissä pysymisen tarpeet kuten nälkä ja jano, sekä turvallisuuden tarpeet, eli esimerkiksi halu suojautua ulkoisilta vaaroilta ovat tyydytetyt, henkilö voi alkaa toteuttamaan itseään henkisempien ja syvällisempien tarpeiden kautta. Sosiaalisia tarpeita ovat ystävyysuhteiden solmiminen ja kanssakäyminen muiden ihmisten kanssa. Ihmiset kaipaavat myös muiden arvostusta. Itsensä kehittämisen tarpeisiin liittyvät ihmisenä kehittyminen, asioiden tietäminen ja kauneudentaju. (Lahtinen & Isoviita 2001, 22-23.)

Kuvio 1: Maslow'n tarvehierarkia (Kuluttajavirasto 2011).

Markkinoinnin menestyksellinen toteutus edellyttää tarpeen ja tuotteen välisen yhteyden ymmärtämistä. Mikäli tuote ei mene kaupaksi, ei vika välttämättä ole tuotteessa, vaan saattaa olla, ettei kohderyhmässä olevaa tarveperustaa ole oivallettu tai siihen ei ole pystytty vaikuttamaan halutulla tavalla. Tarpeita voidaan luokitella hierarkiatason lisäksi myös sen mukaan, mikä niiden rooli on ostoprosessissa. Käyttötarpeilla tarkoitetaan käyttöön hankittuja tuotteita, esimerkiksi auton ostoa kulkuvälineeksi. Valinta tapahtuu kuitenkin välinetarpeiden eli motiiviperusteiden pohjalta. Tyypillisiksi motiiviperusteiksi voidaan kutsua muun muassa tarve hankkia statusta, olla tärkeä ja suosittu, tarve saada valtaa ja menestyä, tarve kokea jännitystä ja kuulua joukkoon. Nämä henkilökohtaiset motiiviperustat ovat ratkaisevia lopullisen valinnanteon yhteydessä. (Pyykkö & Rope 2003, 61-63.)

Kaikki matkailun opiskelijat eivät välttämättä koe tarveperustaa kansainväliselle opiskelijavaihdolle. Joillekin motiiviperustat, kuten tarve menestyä tai tarve kokea jännitystä eivät toteudu opiskelijavaihdon kautta. Joillekin kyseiset motiiviperustat eivät välttämättä ole edes merkittäviä.

Asenteella tarkoitetaan jokseenkin pysyvää, opittua taipumusta käyttäytyä tietyllä tavalla toistuvissa tilanteissa. Asenne on usein ratkaiseva valintaperuste tuotetta valittaessa. Markkinoinnin ärsykkeet, lähiympäristö kuten perhe ja ystävät sekä kuuluminen tiettyyn ryhmään esimerkiksi koulussa tai työpaikalla muokkaavat asenteita. Myönteiset kokemukset ovat edellytyksenä myönteiselle asenteelle. (Isoviita & Lahtinen 2001, 23.)

Voimakkaita tunteita ja ristiriitoja aiheuttavat asiat, esimerkiksi turkikset, ulkomaalaisen työvoiman käyttö tai ympäristökysymykset synnyttävät jyrkkiä asenteita (Bergström & Leppänen 2007, 105). Markkinoinnilla voidaan vaikuttaa jo olemassa oleviin asenteisiin, mutta sen tulee vaikuttaa asenteen kaikkiin kolmeen osa-alueeseen: tiedolliseen eli kognitiiviseen osaan, tunne- eli affektiiviseen osaan ja toiminnalliseen eli konatiiviseen osaan. Tiedolliseen osaan on helpoin vaikuttaa jakamalla ymmärrettävää ja kiinnostavaa informaatiota, joka muuttaa henkilön tietämystä. Asenteen tunneosaa muutettaessa markkinoinnin avulla on ensiarvoisen tärkeää saada aikaan hyväksyntä, jotta henkilö vakuuttuu yrityksestä ja sen tarjoamista tuotteista tai palveluista. Tunneosaan vaikuttamisen haaste piilee siinä, että mikäli preferenssiä eli myönteistä asennetta ei pystytä synnyttämään, henkilö kapinoi uutta tietoa vastaan. Tunneosaan vaikuttaminen onkin hitaampaa kuin tiedollisen osan muuttaminen. Toiminnallinen osa ei aina toteudu vaikka henkilön asenne olisikin myönteinen yritystä kohtaan. Myönteisesti asennoituneet asiakkaat ovat yritykselle silti tärkeitä, koska asenne saattaa myöhemmin toteutua yrityksen toivomalla tavalla. (Isoviita & Lahtinen 2001, 24.)

Laurea-ammattikorkeakoulu voi markkinoinnin avulla vaikuttaa opiskelijoiden asenteisiin opiskelijavaihtoa kohtaan. Antamalla kiinnostavaa informaatiota vaihtoon liittyvistä asioista voidaan vaikuttaa opiskelijoiden tiedolliseen asenteen osaan. Markkinoimalla opiskelijavaihtoa siten, että sillä olisi myönteinen vaikutus epäluuloisiin opiskelijoihin, saattaisi lopputuloksena olla vaihtoon lähtö, jolloin myös asenteen toiminnallinen osa toteutuisi.

Motiivit ovat syitä, jotka suuntaavat kuluttajan ostokäyttäytymistä kohti toimintaa. Ostomotiivi selittää syitä kuluttajan hyödykehankinnoille. Tarpeet, taloudelliset varat, persoonallisuus ja yrityksen markkinointi vaikuttavat ostomotiiveihin. Motiivit voidaan jakaa järki- ja tunneperäisiin ostomotiiveihin. Hinta, tehokkuus ja helppokäyttöisyys ovat esimerkkejä järkisistä kun taas ympäristön hyväksyntä, yksilöllisyys ja muodikkuus edustavat tunneperäisiä syitä. Järkimotiivit ovat yleensä helpommin todettavissa, ja yrityksen markkinoinnissa tulisi ottaa huomioon, että ostajille on merkittävää kyetä perustelemaan valintansa järkipäätöksillä. (Bergström & Leppänen 2007, 104.)

Isoviita ja Lahtinen (2001, 24) jakavat motiivit tiedostettuihin, tiedostamattomiin sekä opittuihin ja ei-opittuihin. Motivoitumisella tarkoitetaan käyttäytymistä syntyneiden motiivien vaikutuksesta. Yrityksen markkinoinnin kannalta on tärkeää tuntee asiakkaiden motiivit, jotta markkinoinnissa osataan käyttää oikeita keinoja. Motiiveja voivat olla esimerkiksi nautinnollisuus tai trendikkyys. Ostopäätökseen vaikuttaa voimakkain motiivi. Halu näyttää menestyvältä voi olla merkittävin ostovaikutin, vaikka järki taistelisi ostopäätöstä vastaan.

Matkailun opiskelija saattaa haluta valmistua mahdollisimman nopeasti, jotta saisi koulutustaan vastaavan työpaikan ja kilpailukykyisen palkan. Opiskelija saattaa jättää lähtemättä

vaihtoon, jos hän uskoo, että kansainvälinen vaihto pitkittäisi valmistumista, vaikka hän tiedostaisi vaihdon tuovan positiivisia kokemuksia.

Jos henkilöllä on useita syitä tehdä kyseessä oleva ostopäätös, puhutaan motiivikimpusta. Ostopäätös voi myös toteutua ilman motivoitumista, jos jokin tuote tai palvelu on pakollista hankkia. (Isoviita & Lahtinen 2001, 24.) Mikäli kansainvälisen opiskelijavaihdon suorittaminen olisi pakollinen osa Laurea-ammattikorkeakoulun matkailun koulutusohjelmaa, saattaisivat opiskelijat lähteä vaihtoon ilman selkeää motiivia ikään kuin pakon edessä.

Kuluttajat voidaan luokitella elämäntyyliinsä perusteella erilaisiin segmentteihin. Elämäntyyliä näkyvät ostokäyttäytymisessä - tiettyjä asioita arvostavat henkilöt ostavat sellaisia tuotteita ja palveluita, jotka kuuluvat kyseiseen elämäntyyliin. Kuluttajia voidaan ryhmitellä esimerkiksi sporttisiin, ”tee-se-itse” - ihmisiin tai motoristeihin. Yrityksen markkinoinnin kannalta on kuitenkin haasteellista, että luokittelut muuttuvat ja näin ollen vanhentuvat. Asiakkaiden persoonallisuus ja elämäntyyli kuvaavat kuitenkin ostokäyttäytymistä paremmin kuin esimerkiksi ikä ja sukupuoli. (Isoviita & Lahtinen 2001, 25.)

Ylikosken (2000, 80-81) mukaan demografiset eli väestötilastolliset tekijät kuten ikä, ammatti, koulutus, tulot ja asuinalue määrittelevät kuluttajien elämäntyyliä. Ikä vaikuttaa esimerkiksi harrastusten ja tv-ohjelmien valintaan. Samoin tavoin ammatti, tulotaso ja koulutus pohja määrittelevät niitä palveluita, joista kuluttaja on kiinnostunut.

Ihmisten elämäntyyli vaihtuvat keskimäärin 3-5 vuoden rytmillä. Vuonna 2000 MCD RISC julkaisi seuraavat viisi elämäntyyli-ryhmää: turvallisuushakuiset ihmiset, kulutussuuntautuneet statushakuiset ihmiset, perinteiset rationalistit, eettiset laajakatseiset sekä avoimet, itsevarmat ja elämishakuiset kokeilijat. (Isoviita & Lahtinen 2001, 26.)

Voidaan ajatella, että päätökseen olla lähtemättä opiskelijavaihtoon vaikuttaa opiskelijan oma elämäntyyli ja persoonallisuus. Henkilön ollessa turvallisuushakuinen voi hän kokea yksin vaihtoon lähtemisen pelottavana asiana. Hän saattaisi myös kokea olonsa yksinäiseksi ja turvattomaksi joutuessaan selvittämään kohteessa erinäisiä esimerkiksi asumiseen ja opiskeluun liittyviä käytännön asioita vieraalla kielellä. Muiden elämäntyyli-ryhmien edustajat saattavat monista eriävistä syistä olla kiinnostuneita lähtemään vaihtoon.

5.2 Sosiaaliset tekijät

Ostopäätökseen vaikuttavat perheen sekä erilaisten työ- ja vapaa-ajan ryhmien mielipiteet. Kuluttajat ovat itsenäisiä päätöksentekijöitä, mutta varsinkin epävarmoissa tilanteissa mielipidejohtajien ja oman perheen merkitys korostuu. Mielipidejohtajat ovat yleisesti ulospäin

suuntautuneita ja karismaattisia henkilöitä, jotka ovat hyvin perillä asioista ja alttiita mainosanomille. Mielipidejohtajilla on usein selvä vaikutus ryhmän jäseniin ja he pystyvät vaikuttamaan jäsenten käyttäytymiseen. Puolisot vaikuttavat toistensa päätöksiin, vanhemmat vaikuttavat lastensa päätöksiin ja samoin mahdolliset lapset vaikuttavat vanhempiensa hankintapäätöksiin. (Isoviita & Lahtinen 2001, 25-26.)

Bergströmin ja Leppäsen (2007, 109-111) mukaan sosiaalisiin viiteryhmiin voidaan laskea kuuluvaksi esimerkiksi perhe, kaveripiiri, idolit ja työporukka. Viiteryhmät ovat ryhmiä, joihin halutaan samastua. Ne vaikuttavat asiakkaan ostokäyttäytymiseen, mutta vaikutuksen suuruus riippuu ostettavasta tuotteesta. Mitä näkyvämpää tuotteen käyttö on, sitä suurempi rooli viiteryhmän vaikutuksella on ostopäätökseen.

Perhe on yksi merkittävimmistä vaikuttajaryhmistä kuluttajan ostopäätösprosessin kannalta. Perhettä voidaan tarkastella joko vanhempien vaikutuksena tai kuluttajan perustaman perheen näkökulmasta. Perhekäsitys itsessään on muuttunut. Sinkkotaloudet ja yksinhuoltajaperheet lisääntyvät ja miehen ja naisen väliset perinteiset roolit muuttuvat jatkuvasti. Yrityksen markkinoinnissa tulee ottaa huomioon perheen roolijako onnistuneen viestinnän mahdollistamiseksi. (Bergström & Leppänen 2007, 113.)

Tämän tutkimuksen tekijät pohtivat, että päätökseen olla lähtemättä opiskelijavaihtoon saattavat vaikuttaa opiskelijan perhesyyt. Opiskelijan avo- tai aviopuolison mielipiteellä voi olla suuri vaikutus. Pitkä välimatka, ikävä, mustasukkaisuus tai yhteisessä asunnossa asuvan parisunnan taloudellinen tilanne saattavat olla lähdön esteenä. Opiskelija ei välttämättä koe vaihtoon lähtemistä mielekkäänä, jos hän ei saa puolisonsa tukea päätökselle. Jos opiskelijalla on lapsia, saattaa se olla merkittävä lähdön este. Opiskelijan omien vanhempien ja sisarussten mielipiteillä voi olla merkityksensä. Perheen tai ystävien negatiivinen asenne opiskelijavaihtoa kohtaan saattaa vaikuttaa lähtemättä jättämiseen.

5.3 Taloudelliset tekijät

Rahamäärä, joka kuluttajalla on käytettävissään, vaikuttaa suoraan ostokykyyn ja ostopäätökseen. Pelkkä ostohalu ei riitä tuotteen ostamiseen, vaan sen lisäksi kuluttajalla täytyy olla siihen varaa. Yleinen taloudellinen tilanne vaikuttaa ostokykyyn. Kuluttajat tekevät hyvinä aikoina enemmän hankintoja kun taas huonoina aikoina ostamisesta pidättäytytään. Kulutusmahdollisuuksia voi lisätä ottamalla lainaa. (Isoviita & Lahtinen 2001, 27.)

Opiskelijavaihtoon lähtevälle tarjotaan erilaisia taloudellisesti helpottavia apuja. Erasmusvaihto-opiskelijat saavat tukirahaa ja Kelalta on mahdollista saada korotettua asumislisää vaihdon ajaksi. Siitä huolimatta, että vaihto-opiskelija saa rahallista avustusta opiskelijavai-

don aikana, tulee tämän tutkimuksen tekijöiden mielestä ottaa huomioon opiskelijavaihdosta seuraavat rahalliset kustannukset ja mahdolliset taloudelliset menetykset, jotka saattavat olla vaihdon esteenä. Monet opiskelijat joutuvat käymään opiskelun ohessa töissä. Työpaikan menettämisen pelko voi olla opiskelijalle vaihtoon lähtemisen esteenä. Opiskelija saattaa joutua myös luopumaan kotimaassa olevasta asunnostaan, mikäli hänellä ei ole varaa kustantaa tyhjillään olevaa asuntoa vaihdossa ollessaan tai hän ei saa asuntoon vuokralaista.

Opiskelijavaihtoon lähteminen aiheuttaa monenlaisia kustannuksia opiskelijalle. Lähdön esteenä voivat olla liian suuriksi muodostuvat kustannukset esimerkiksi matkalippujen ja asumisjärjestelyiden osalta. Kaikilla vaihtoon lähtijöillä ei myöskään ole etukäteen varmuutta kustannusten todellisesta määrästä. Asunnonhankinta ei välttämättä onnistu kotimaasta käsin, vaan vasta paikan päällä. Mikäli sopivaa asuntoa ei löydy nopeasti, saattaa opiskelija joutua asumaan jonkin aikaa esimerkiksi hotellissa, mikä kasvattaa kustannuksia. Epävarmuus toteutuvista rahallisista menoista voi luoda negatiivisia ajatuksia opiskelijavaihtoa ajatellen. Opiskeluiden mahdollinen venyminen liittyy myös taloudellisiin tekijöihin. Mikäli opiskeluiden kesto pitenee vaihdon takia, joutuu opiskelija elämään pidempään tukien varassa ja mahdollisesti ottamaan enemmän opintolainaa.

6 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen tekijät saivat listan niistä Laurea-ammattikorkeakoulun kirjoilla olevista matkailun opiskelijoista, jotka eivät opiskelunsa aikana olleet käyneet opiskelijavaihdossa. Lista koostui vuosina 2006, 2007, 2008 ja 2009 aloittaneista matkailun opiskelijoista, joista osa suoritti tutkintoaan englanninkielisessä koulutusohjelmassa. Listan perusteella päätettiin, että kyselyä ei tulla lähettämään niille englanninkielisen koulutusohjelman opiskelijoille joilla on vierasperäinen nimi, sillä tutkimuksen aihe oli rajattu koskemaan suomalaisia opiskelijoita. Tutkijat tiedostivat, että suomalaisilla opiskelijoilla voi olla vierasperäinen nimi. Kiireellisen aikataulun vuoksi rajaus kuitenkin tehtiin koskemaan vain suomalaisperäisiä nimiä. Ulkomaalaisten opiskelijoiden sisällyttäminen tutkimukseen olisi paisuttanut aiheen liian laajaksi, koska heidän kohdallaan kansainväliseen vaihtoon lähtemistä olisi pitänyt tarkastella täysin erilaisista näkökulmista, sillä he ovat jo Suomessa opiskellessaan itselleen vieraassa kulttuurissa ja kansainvälisessä oppimisympäristössä.

Suomenkielisiä opiskelijoita edellä mainituissa vuosikursseissa oli listan mukaan yhteensä 76 henkilöä. Heistä naisia on 65 ja miehiä 11. Suomenkielisestä matkailun opiskelijoiden joukosta kansainväliseen opiskelijavaihtoon oli osallistunut 37 henkilöä, jotka karsittiin kohderyhmästä. Kohderyhmä koostui siten 39 suomenkielisestä matkailun opiskelijasta, joista kolme oli 2006 aloittanutta opiskelijaa, kahdeksan vuonna 2007 aloittanutta opiskelijaa, 12 vuonna

2008 aloittanutta opiskelijaa ja 16 vuonna 2009 aloittanutta opiskelijaa. Kohderyhmään kuului 34 naista ja viisi miestä.

Sähköpostilistan vastaanottamisen jälkeen tuli anoa tutkimuslupaa Laurean tutkimusjohtajalta Petteri Ikoselta. Tutkimuslupaa tuli erikseen hakea, sillä tutkimuksessa aiottiin käyttää Laurean sisäistä rekisteriä. Luvan myöntämisen jälkeen kyselylomakkeet lähetettiin 13.2.2011 sähköpostilla kohdehenkilöille yksitellen. Kyselylomake lähetettiin 39 henkilölle, joista neljälle kyselylomake ei mennyt perille joko väärän sähköpostiosoitteen tai liian täyden sähköpostin vuoksi. 35 kohdehenkilöä vastaanotti kyselylomakkeen saatekirjeineen. Saatekirjeessä kerrottiin vastaajalle tutkimuksen tavoitteista sekä ohjeistettiin kyselylomakkeen täytössä. Saatekirjeessä painotettiin myös, että vastaukset tulitaisiin käsittelemään täysin anonymisti. Kyselylomakkeeseen vastaamisen takarajaksi asetettiin yksi viikko.

Viikon takarajan jälkeen vastauksia oli saatu viisi kappaletta. Opiskelijoille, jotka eivät olleet vastanneet takarajaan mennessä kyselyyn, lähetettiin muistutusviesti. Muistutusviestin jälkeen saatiin toiset viisi täytettyä kyselylomaketta takaisin. Tutkimukseen vastasi siis yhteensä kymmenen henkilöä 35:stä kyselylomakkeen vastaanottaneesta kohdehenkilöstä. Yksityisyys-suojan vuoksi tutkimuksessa ei kerrota, kuinka moni vastaajista oli miltäkin vuosikurssilta.

6.1 Validiteetti ja reliabiliteetti

Saatavien tutkimustulosten luotettavuuteen vaikuttaviin asioihin on syytä perehtyä jo lomakkeen tai haastattelun suunnitteluvaiheessa sillä mittaus on ainutkertaista, eikä huonosti mitattuja osioita voi enää parantaa jälkeinpäin. Tutkimuksen luotettavuutta käsiteltäessä voidaan yleisesti puhua sen validiteetista eli pätevydestä, sekä reliabiliteetista, jota usein kutsutaan luotettavuudeksi tai toistettavuudeksi. (Vehkalahti 2008, 40.)

Tätä tutkimusta tehtäessä voitiin sivuuttaa kulttuurillisten sekä kielellisten asioiden vaikutus tutkimustulosten luotettavuuteen koska kaikki kyselyyn osallistujat ovat suomalaisia Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijoita, eivätkä haastattelukysymykset sisällä vieraskielisiä termejä tai käsitteitä jotka vaatisivat kääntämistä Suomen kielelle. (Vehkalahti 2008, 41.)

Tutkittavat opiskelijat on rajattu tarkasti mahdollisimman monipuolisten vastausten saamiseksi tutkimusongelmiin. Mahdolliset kyselyyn osallistujat valittiin Laurealta saadun listan mukaisesti validiteetin lisäämiseksi, jolloin tiedetään varmasti kaikkien vastaajien olevan opiskelijoita jotka eivät ole suorittaneet opiskelijavaihtoa ulkomailla. Koska kyselylomake lähetettiin jokaiselle tutkimukseen osallistuvalla opiskelijalla henkilökohtaiseen sähköpostiosoitteeseen, oli vastaajien mahdotonta jäädä täysin anonymiksi, millä voi olla vaikutusta vastausten rehellisyyteen ja avoimuuteen. Tällä seikalla ei kuitenkaan katsottu olevan mer-

kittävää mahdollista negatiivista vaikutusta tutkimuksen luotettavuuteen, sillä vastaajat jäävät anonyymeiksi tutkimuksen lopullisessa kirjallisessa osiossa.

Mahdollisten satunnaisvirheiden vaikuttavuutta tutkimukseen ei pidetty suunnitteluvaiheessa todennäköisenä. Tutkittavien otos on suhteellisen pieni, jonka vuoksi vastausten analysointi sekä ylöskirjaaminen eivät ole monimutkaista tai sekavaa. Kyselylomake ja kysymykset suunniteltiin myös mahdollisimman selkeäksi sekä helppolukuisiksi väärinymmärrysten minimoimiseksi. (Vilkka 2007, 97.) Ylipäätään tämän tutkimuksen kokonaisluotettavuus voidaan siis todeta melko hyväksi.

6.2 Sähköinen kyselylomake

Ennen kyselylomakkeen tekoa on tärkeää että tutkittava ongelma on rajattu selkeästi, ja tietotarpeet ovat täysin selvillä (Holopainen ym. 2004, 29). Tätä tutkimusta varten tehdyn kyselylomakkeen kysymykset rakentuivat pääteemojen ympärille, joiden tarkoitus oli tuottaa mahdollisimman laaja-alaisia vastauksia tutkimusongelmiin opiskelijavaihtoon liittyen. Pääteemoiksi valittiin opiskelijoiden henkilökohtaiset syyt olla lähtemättä ulkomaiseen opiskelijavaihtoon, sekä erityisesti Laurean toiminnan vaikutus päätökseen. Laurean toiminta opiskelijavaihtojen yhteydessä tarkentui etukäteen annettuun informaatioon opiskelijavaihdon mahdollisuuksista, vaihtoon lähtemisen yhteydessä pidettävien tiedotustilaisuuksien hyödyllisyyteen, sekä siihen, miten opiskelija kokee tai on kokenut voivansa kehittää kansainvälistä osaamistaan muilla tavoin.

Tutkittaville lähetettävä kyselylomake toteutettiin standardoidusti, eli kaikilta kyselyyn vastaavilta kysyttiin sama asiasisältö samassa järjestyksessä sekä samalla tavalla (Vilkka 2007, 73). Vaikka vastauksista haluttiin mahdollisimman laajoja sekä kuvaavia, ei jatkokysymysten esittämisen tarvetta nähty tarpeelliseksi. Kaikki vastaajat ovat Laurean opiskelijoita, joten voidaan myös olettaa kaikilla olevan tietotekniset mahdollisuudet internetin käyttöön lähes päivittäin.

6.3 Kyselylomakkeen laatiminen

Lomakkeen kysymykset laadittiin siten, että vastaukset antaisivat tietoa psykologisista, sosiaalisista ja taloudellisista syistä, jotka ovat vaikuttaneet kielteisesti lähtöpäätökseen. Samaan asiasisältöön liittyvät kysymykset pyrittiin ryhmittelemään kokonaisuuksiksi ja osioiksi. Myös kysymysten järjestys on tärkeä vastaajan kannalta, koska kysymysten johdonmukaisuus helpottaa vastaamista merkittävästi (Vilkka 2007, 87).

Kyselylomakkeen alussa tiedusteltiin vastaajan sukupuolta, ikää sekä opiskelun aloittamisvuotta, jotta tulosten analysointivaiheessa pystyttäisiin tekemään havaintoja siitä, ovatko nämä merkittäviä tekijöitä tietynlaisille vastauksille. Tuntui luontevalta asettaa edellä mainitut kysymykset lomakkeen alkuun, ja tulosten purkuvaiheessa lomakkeita oli vaivattomampi lajitella erilleen esimerkiksi sukupuolen tai opintojen aloittamisvuoden mukaan.

Ensimmäisessä varsinaisessa kysymyksessä haluttiin opiskelijan kertovan, onko hän suorittanut työharjoittelun ulkomailla opiskelunsa aikana. Tämä oli merkittävä kysymys, koska kansainvälinen työharjoittelu ei sulje pois mahdollisuutta osallistua myös opiskelijavaihtoon ulkomailla. Opiskelijalta kysyttiin pääsyytä siihen, miksi opiskelija oli valinnut kansainvälisen työharjoittelun opiskelijavaihdon sijasta. Toisessa kysymyksessä haluttiin selvittää oliko opiskelijalla opintojensa alussa aikomus suorittaa opiskelijavaihto ulkomailla. Oli tärkeää saada tietää, oliko opiskelijalla jo ennen opintojen aloittamista selvää jättää osallistumatta vaihtoon vai oliko opiskelun kululla tai Laurean ohjauksessa vaikutusta päätökseen opintojen edetessä. Haluttiin myös tietää, oliko opiskelijalla ollut halua ja tarvetta lähteä vaihtoon.

Kolmannessa kysymyksessä tiedusteltiin, miksi opiskelija päätti olla lähtemättä vaihtoon. Taivoitteena oli ennen tarkempia kysymyksiä saada spontaani ja mahdollisimman aito vastaus päällimmäiseen syyhyn olla lähtemättä. Neljänteen kysymykseen lueteltiin erilaisia tekijöitä, joita pyydettiin kuvailemaan, mikäli niillä oli merkitystä vaihtoon lähtemisen kannalta. Kiinnostus, kieliongelmat, ennakkoluulot, pelot ja ujous kuvasivat psykologisia syitä olla lähtemättä vaihtoon. Perhe, ystävät ja tuttujen kertomukset olivat tekijöitä, jotka kuvasivat sosiaalisia syitä. Rahatilanne ja asunto antoivat tietoa taloudellisista syistä.

Lisäksi vastaajia pyydettiin kuvailemaan opiskeluun ja järjestelyihin liittyviä tekijöitä, kuten Laurean antamaa ohjausta, opiskeluiden hyväksilukua, opintojen sujuvuutta ja kestoa, ulkomaisen korkeakoulun löytymistä sekä muita tarvittavia järjestelyjä Suomessa ja kohdemaassa. Vastaja sai vapaasti kertoa muista mahdollisista syistä, jotka olivat vaihtoon lähdön esteenä.

Viidennessä kysymyksessä selvitettiin, oliko opiskelija käynyt Laurean kansainvälisen vaihdon ohjauksessa ja pitikö hän sitä hyödyllisenä. Oli tärkeää tietää, oliko opiskelija harkinnut lähtöä ja osallistunut ohjaukseen, mutta silti päättänyt olla lähtemättä. Kuudennessa kysymyksessä haluttiin opiskelijan kertovan mielipiteensä siitä, kuinka tärkeänä hän pitää kansainvälisiä kokemuksia matkailualaa opiskellessaan. Kansainväliset taidot, kulttuurintuntemus ja kielitaito ovat matkailualalla ensiarvoisen tärkeitä taitoja, joten tutkijoiden mielestä oli olennaista selvittää, pitivätkö opiskelijat ulkomaan kokemuksia hyvinä mahdollisuuksina kehittää näitä taitoja.

Seitsemännessä kysymyksessä haluttiin opiskelijan näkemys siihen, millä tavoin hän on Laureassa pystynyt kehittämään kansainvälistä osaamistaan. Oli merkityksellistä selvittää, pitivätkö opiskelijat Laurean oppimisympäristöä kansainvälisenä ja kokivatko he kehittäneensä kansainvälisiä taitojaan niin, ettei vaihtoon lähdöllä ollut niin suurta painoarvoa. Viimeisenä kyselylomakkeessa kysyttiin tämän hetkistä mielipidettä vaihtoon lähdöstä, eli lähtisikö opiskelija nyt vaihtoon, jos voisi harkita uudelleen. On luonnollista, että elämäntilanteet muuttuvat, joten haluttiin selvittää, onko kielteinen päätös ollut sen hetkisen elämäntilanteen sanelema vai oliko opiskelija edelleen sitä mieltä, että päätös oli hänelle oikea ratkaisu. Loppuun vastaaja sai vielä antaa omat parannusehdotuksensa Laurealle, jotta kansainvälistä ohjausta ja tukea vaihtoon lähdölle voitaisiin parantaa.

7 Tutkimustulokset

Takaisin tulleet kyselylomakkeet tallennettiin tietokoneelle ja tulostettiin tutkimustulosten purkamista varten. Avointen kysymysten, 1-3 ja 5-9, vastaukset käsiteltiin yksitellen ja niistä kirjoitettiin muistiinpanoja ja havaintoja purkuvaiheessa. Kyselylomakkeen avoimet tulokset käsiteltiin manuaalisesti, mutta kyselylomakkeen neljäs osio, jossa tiedusteltiin avointen vastausten lisäksi mielipidettä asteikolla 1-5, vaati Microsoft Excel -kaavioiden tekemistä purkamisen helpottamiseksi.

7.1 Työharjoitteluun vai opiskelijavaihtoon?

Kymmenestä vastaajasta kolme oli suorittanut kansainvälisen työharjoittelun opiskelunsa aikana. Kaksi vastaajaa, jotka eivät olleet osallistuneet työharjoitteluun ulkomailla, olivat kuitenkin myöhemmässä vaiheessa aikeissa osallistua.

Kansainvälisen työharjoittelun suorittaneet olivat valinneet työharjoittelun opiskelijavaihdon sijaan monista eri syistä. Yksi vastaajista piti ammatillista kokemusta hyvin tärkeänä ja työharjoittelu ulkomailla mahdollisti tutustumisen eri maan työkulttuuriin. Vastaaja piti kokemusta hyvänä lisänä ansioluettelossa. Toinen vastaaja oli päätenyt työharjoitteluun, sillä hän halusi lähteä tiettyyn kohdemaan, jossa oli paremmat mahdollisuudet työharjoitteluun kuin opiskelijavaihtoon. Merkitystä oli myös sillä, että työharjoittelun suorittaminen on pakollista, joten kansainvälinen työharjoittelu oli keino saada pakollisia suorituksia hoidetuksi, eikä tarvinnut tehdä palkatonta työtä. Kolmas työharjoittelun suorittaneista oli tehnyt valintansa sillä perusteella, että työharjoittelun kesto oli lyhempi ja näin ollen vuokra-asunnon säilyttäminen Suomessa oli taloudellisesti mahdollista. Toinen merkittävä syy oli työharjoittelun ajankohta. Kesällä tapahtuvan kansainvälisen työharjoittelun aikana sai suoritettua pakollisen työharjoittelun pois alta, eikä se siirtänyt tai pidentänyt opiskeluiden kestoja toisin kuin opiskelijavaihto yleensä. Eräs vastaaja, jolla ei ollut konkreettista kansainvälistä kokemusta työharjoittelun

tai opiskelijavaihdon kautta, kertoi kuitenkin, että olisi valinnut näistä kahdesta vaihtoehdosta työharjoittelun, sillä se olisi ollut mielekkäämpää ja käytännön läheisempää kuin koulun penkillä istuminen.

Kymmenestä vastaajasta kuudella oli aikomus lähteä kansainväliseen opiskelijavaihtoon opiskelun alkaessa, vaikka loppujen lopuksi vaihtoon ei ikinä lähdettykään. Syitä, miksi opiskelijavaihtoon olisi haluttu lähteä, oli moninaisia, mutta erilaisiin kulttuureihin tutustuminen, kansainvälisen kokemuksen saaminen ja kielitaidon parantaminen olivat yleisimpiä vastauksia. Eräs vastaaja olisi lähtenyt vaihtoon, koska piti matkustamisesta ja vaihtoon lähtö olisi ollut edullinen tapa matkustaa opintotuen ja muiden etuuksien avulla. Yksi vastaajista olisi halunnut ehdottomasti lähteä opiskelijavaihtoon, mutta hänelle oli tärkeää valmistua mahdollisimman nopeasti, eikä hän ollut valmis ottamaan riskiä, että opiskelu pidentyisi, jos opiskelijavaihdon ajalta ei saisikaan tarpeeksi suorituksia. Neljä kymmenestä kohderyhmäläisestä piti alusta asti selvänä, ettei lähde opiskelemaan ulkomaille. Yksi heistä kommentoi valintaa sillä, että kansainväliseen työharjoitteluun lähteminen oli jo opiskelun alkuvaiheessa hänelle mieluisin vaihtoehto.

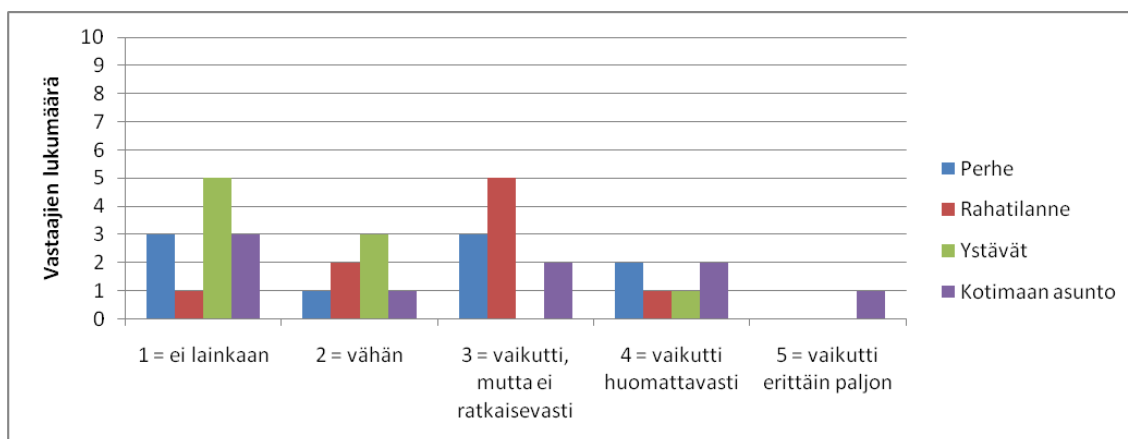
Kolmannessa avoimessa kysymyksessä vastaajilta kysyttiin syitä, jotka vaikuttivat päätökseen olla lähtemättä kansainväliseen opiskelijavaihtoon. Vastausten joukosta nousi yleisimpinä syinä opiskeluiden pitkittyminen, opiskeluajan työpaikka, asunto Suomessa ja perhesuhteet. Yhdelle vastaajista tärkein syy olla lähtemättä vaihtoon oli oma luonne. Vastaaja oli kiinnostunut kulttuureista ja tuli toimeen uusien ihmisten kanssa, mutta pohjimmiltaan viihtyi kotioloissa Suomessa eikä omannut palavaa halua lähteä pitkälle matkalle. Eräs vastaaja taas oli kiinnostunut vaihtoon lähdöstä, mutta ensimmäisellä kerralla hakuaajat umpeutuivat ja toisella kerralla häntä ei olisi saatu sijoitettua oman alan ulkomaiseen yliopistoon, joten vastaaja luopui ajatuksesta. Yksi vastaajista olisi saattanut lähteä suorittamansa kansainvälisen työharjoittelun lisäksi myös opiskelijavaihtoon, mutta opiskeluaikataulun vuoksi sopivaa ajankohtaa ei tähän enää tullut.

7.2 Kielteiseen päätökseen johtaneet tekijät

Kyselylomakkeen neljännessä osiossa haettiin erinäisten syiden painoarvoa yksityiskohtaisemmillä kysymyksillä. Vastaajat arvioivat jokaisen kohdan vaikutuksen tason erikseen asteikolla 1-5 (1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = vaikutti, mutta ei ratkaisevasti, 4 = vaikutti huomattavasti, 5 = vaikutti erittäin paljon), jonka jälkeen numeron lisäksi jokaiseen kohtaan oli jätetty tyhjä tila kommenteille sekä tarkennuksille.

Syitä, joihin haluttiin yksityiskohtaisemmat vastaukset, oli yhteensä 12. Kysymyskohdat olivat perhe, rahatilanne, ystävät, kotimaan asunto, järjestelyt kotimaassa tai kohteessa, ennakko-

luulot, pelot sekä ujous, Laurean antamat tiedot, apu sekä ohjaus, vaikutus opintojen sujuvuuteen ja keston, ulkomaisen korkeakoulun löytäminen, kieliongelmat, opiskeluiden vastaanuuksu sekä hyväksilukeminen Suomessa. Viimeisenä tiedusteltiin tuttujen kertomuksien vaikutusta. Osion loppuun sijoitettiin vielä kohta, jossa vastaaja sai kertoa muiden yksityiskoh- taisten syiden vaikutusta, joita ei mainittu aiemmissa kohdissa. Yksi kymmenestä vastaajasta jätti neljännes osion kokonaan täyttämättä, joten vastaajia oli kyseisessä kohdassa yhteensä yhdeksän. Selvyyden vuoksi taulukoita luotiin kolme, joista kukin sisältää neljä kohta.

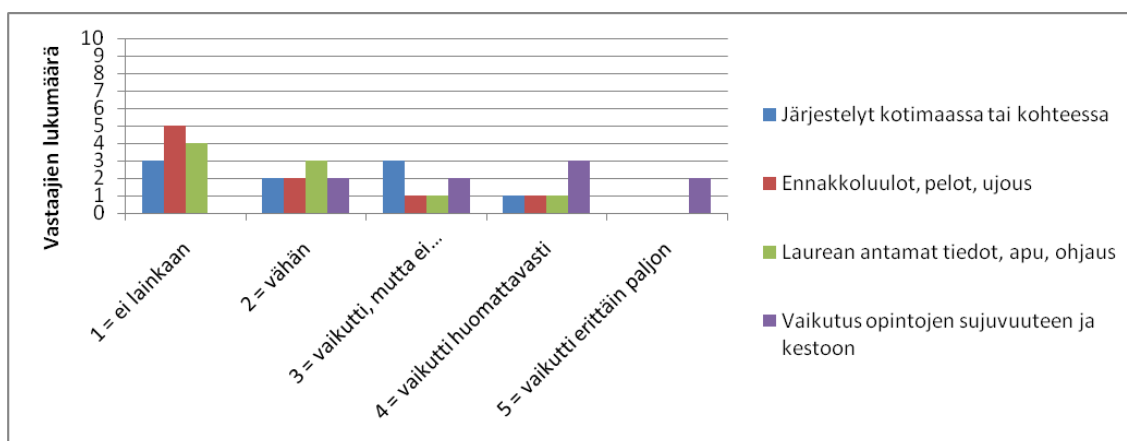
Kuvio 2: Perheen, rahatilanteen, ystävien ja kotimaan asunnon vaikutukset lähtöpäätökseen.

Yksikään vastaajista ei ilmoittanut perheen vaikuttaneen päätökseensä erittäin suuresti, mutta kahdelle vastaajalle perheen vaikutus oli kuitenkin huomattava. Kolmelle vastaajalle perhe ei vaikuttanut päätökseen lainkaan. Yksi vastaajista täsmentää perheen jopa kannustaneen ulkomaille vaihtoon lähtemiseen, jolloin vaikutus oli enemmänkin positiivinen kuin negatiivinen.

Rahatilanne vaikutti viiden vastaajan päätökseen, mutta ei ratkaisevasti, ja vain yksi vastaajista ilmoittaa ettei rahatilanteella ollut lainkaan vaikutusta päätökseen. Kaksi vastaajista kertoo aikaisemmin otetun opintolainan vaikuttaneen negatiivisesti päätökseen. Yhden vastaajan mielestä ulkomaista opiskelijavaihtoa varten saatavat tuet ovat melko hyvät.

Yhtä lukuun ottamatta kaikki vastaajat kertovat ystävien vaikuttaneen lähtöpäätökseen vähän tai ei lainkaan, ja vain yhden vastaajan mielestä ystävät vaikuttivat päätökseen huomattavasti. Kaksi vastaajaa kertoo että ystäviä olisi mahdollisesti tullut ikävä, mutta sillä ei ollut suurta vaikutusta lopulliseen päätökseen. Kahden vastaajan ystävät olivat kannustaneet vaihtoon lähtemiseen.

Kolmelle vastaajalle kotimaan asuntotilanne ei vaikuttanut päätökseen lainkaan, ja loput kuusi vastaajaa kertovat sen vaikuttaneen vähän, huomattavasti tai erittäin paljon. Kaksi vastaajaa kertoo opintotuen riittävän lähes koko vuokran maksamiseen, jolloin kotimaan asunnosta ei tarvitsisi luopua vaihtoon lähtemisen ajaksi. Vain yksi vastaaja olisi joutunut luopumaan nykyisestä asunnostaan, jonka vuoksi vaikutus päätökseen oli erittäin suuri.

Kuvio 3: Järjestelyiden, luonteenpiirteiden, Laurean ohjauksen sekä opintojen sujuvuuden vaikutukset lähtöpäätökseen.

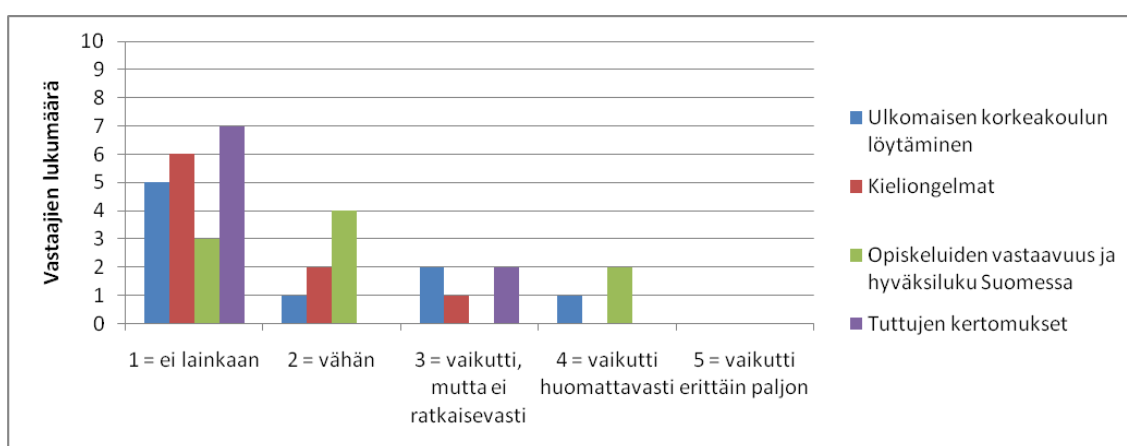
Kotimaan tai lähtökohteen järjestelyiden vaikutus päätökseen oli vastaajien keskuudessa melko vähäinen. Kolmelle vastaajalle järjestelyillä ei ollut minkäänlaista vaikutusta, kahdelle vähän, kolmelle ei ratkaisevasti. Yhdelle vastaajalle järjestelyt vaikuttivat huomattavasti. Kolme vastaajaa kertoo luottavansa apuun, jota Laurea ja kohdemaan koulu tarjoaisivat järjestelyihin, eivätkä uskoneet niiden tuottavan suuria ongelmia. Yhden vastaajan mukaan kotimaan työpaikan säilyttäminen olisi voinut tuottaa stressiä.

Myös omien ennakkoluulojen, pelkojen ja ujouden vaikutus oli suhteellisen vähäinen. Viidelle vastaajalle ne eivät vaikuttaneet lainkaan. Vain yhdelle vastaajalle ne vaikuttivat huomattavasti eikä yhdellekään erittäin paljon. Neljä vastaajaa täsmentää matkustelleensa paljon jo aikaisemmin, jonka vuoksi ennakkoluuloilla, pelolla tai ujoudella ei ollut juurikaan merkitystä päätökseen.

Yksikään vastaaja ei kokenut Laurean opiskelijavaihdosta antamien tietojen, avun sekä ohjauksen mahdollisten puutteiden vaikuttaneen lähtöpäätökseen erittäin suuresti, ja vain yhdelle ne vaikuttivat huomattavasti. Neljä vastaajaa ilmoittaa, ettei vaikutusta ollut lainkaan, kolmen kohdalla sitä oli vähän, ja yhdelle Laurean tiedot, apu sekä ohjaus vaikuttivat, mutta ei ratkaisevasti. Yhden vastaajan mielestä koko Laurean oppilasvaihtosysteemi on erittäin huo-

nosti järjestetty ja rönsyilevä, kun taas kaksi vastaajaa kertoo olleensa tyytyväisiä Laurean rohkaisuun ja panostukseen.

Ulkomaiseen opiskelijavaihtoon lähtemisen katsottiin vaikuttavan opintojen sujuvuuteen ja keston suuresti. Kaikki vastaajat ilmoittavat opintojen sujuvuudella ja valmistumisen mahdollisella venymisellä olleen painoarvoa päätöksen tekemisessä. Kahden vastaajan osalla ne vaikuttivat päätökseen erittäin paljon ja kolmen osalla huomattavasti. Kahden vastaajan kohdalla vaikutusta oli, mutta ei ratkaisevasti, sekä kahden kohdalla vaikutusta oli vain vähän. Viiden vastaajan mukaan opiskelijavaihtoon lähteminen olisi luultavasti myöhästyttänyt valmistumista, jota pidettiin tärkeänä seikkana päätöksen kannalta.

Kuvio 4: Ulkomaisen korkeakoulun löytämisen, kieliongelmien, opiskeluiden vastaavuuden ja tuttujen kertomuksien vaikutukset lähtöpäätökseen.

Ulkomaisen korkeakoulun löytämisellä ei vastaajien mukaan ollut opiskelijavaihtoon lähtemisen kannalta kovin suurta merkitystä. Viiden vastaajan kohdalla se ei vaikuttanut päätökseen lainkaan, ja yhden kohdalla vähän. Yhdelle vastaajalle vaikutus oli kuitenkin huomattava, ja kahden vastaajan mukaan se vaikutti päätökseen, joskaan ei ratkaisevasti. Kahden vastaajan mukaan Laurean yhteistyökoulujen tarjonta on hyvä, eikä mieleisen koulun löytäminen olisi tuottanut ongelmia. Yksi vastaajista olisi halunnut lähteä opiskelijavaihtoon joko Roomaan tai Yhdysvaltoihin, joissa Laurealla ei hänen mielestään ole yhteistyökouluja.

Kieliongelmien vaikutus päätökseen oli vastaajien keskuudessa erittäin vähäinen, ja kuudelle vastaajalle kieliongelmillä ei ollut lainkaan merkitystä. Vain yksi vastaaja kertoo kieliongelmillä olleen vaikutusta, mutta ei ratkaisevasti. Kaksi vastaajaa tarkentaa, ettei kohdemaan kielen osaamisella olisi ollut merkitystä sillä he olisivat joka tapauksessa lähteneet vaihtoon maahan jossa pärjää englannin kielellä. Kaksi vastaajaa kertoo juuri ulkomaisen kielen oppimisen yhdeksi positiivisimmista asioista, jos he olisivat lähteneet ulkomaille opiskelijavaihtoon.

Opiskeluiden vastaavuus ja hyväksiluku Suomessa vaikutti kahden vastaajan osalla päätökseen huomattavasti. Kolmelle ne eivät vaikuttaneet lainkaan ja neljälle vain vähän. Kahden vastaajan mukaan hyväksilukuprosessi olisi mahdollisesti tuottanut ongelmia tai lykännyt valmistamista.

Tuttujen kertomuksilla oli kaikista edellä mainituista kohdista vähiten merkitystä kielteiseen päätökseen opiskelijavaihtoon lähtemisen kohdalla. Seitsemän vastaajista ilmoitti, ettei tuttujen kertomuksilla ollut minkäänlaista vaikutusta päätökseen, ja kahden vastaan kohdalla merkitystä oli, mutta ei ratkaisevasti. Kaksi vastaajista ei tuntenut etukäteen ystäviä tai tuttavita jotka olisivat olleet ulkomailla opiskelijavaihdossa, ja kolme vastaajista tarkentaa tuttujen kertomuksella olleen päinvastoin positiivista vaikutusta omaa päätöstä tehtäessä.

Osion viimeiseen kohtaan, jossa kysyttiin muita syitä jotka johtivat kielteiseen päätökseen, vastasi kolme henkilöä. Yhdelle vastaajalle opiskelijavaihtoon lähteminen ei ollut tuntunut jostain syystä oikealta ratkaisulta aikaisemminkaan, vaan ulkomaisen työharjoittelun suorittaminen tuntui paremmalta ratkaisulta jo opintojen alkaessa. Yksi vastaaja kertoo syyn olevan yksinkertaisesti se, että hän on täysin tyytyväinen omaan elämäntilanteeseensa. Yhden vastaajan mielestä koko hakuprosessi on liian pitkä ja turhauttava, sekä oman elämäntilanteen ennakointi vaihtoon lähtemisen ajankohdaksi on liian vaikeaa. Sama vastaaja ilmoittaa myös että opiskelijavaihtoon lähtemiseen tarvittava paperisota, erilaisten tukien hakeminen ja käytännön asioiden hoitaminen olisi vienyt liikaa aikaa ja energiaa.

7.3 Laurea ja kansainvälisyys

Kymmenestä vastaajasta kolme oli käynyt Laurean kansainvälisen vaihdon tiedotustilaisuudessa. Seitsemästä vastaajasta, jotka eivät olleet osallistuneet, yksi kommentoi poissaoloaan sillä, että hänelle syyt päätökseen olla lähtemättä opiskelijavaihtoon johtuivat henkilökohtaisesta elämäntilanteesta, eikä tiedon puutteesta. Kolmesta tilaisuuteen osallistuneesta kaksi kertoivat mielipiteensä sen hyödyllisyydestä. Toinen vastaajista oli pitänyt tilaisuutta hyödyllisenä, vaikka tiedot löytyvät hänen mukaansa myös Internetistä. Vastaajan mielestä oli kuitenkin hyvä, että mielessä olevia kysymyksiä pystyi esittämään tilaisuudessa suoraan asiasta vastaavalle sähköpostiviestien lähettämisen tai opettajien koulussa etsimisen sijaan. Toinen vastaajista oli taas osallistunut useasti tilaisuuksiin, jossa käsiteltiin vaihtoon lähtemistä. Hänen mielestään asioita käsiteltiin liian ”yleisellä tasolla”, jonka vuoksi tilaisuuksien pohjalta mieleen heräsi kymmeniä kysymyksiä ja kokonaiskuva koko vaihtoon lähtemisestä jäi yhdeksi isoksi kysymysmerkiksi.

Kyselylomakkeiden vastauksista kävi ilmi, että kaikki kyselyyn vastanneet pitivät konkreettisia kansainvälisiä kokemuksia tärkeinä matkailualaan opiskeltaessa. Kokemuksia pidettiin tärkeinä, sillä kansainvälisyys on merkittävä osa matkailualaa. Lisäksi yksi vastaaja piti kokemuksia tärkeinä myös siksi, että uusien kulttuurien, ihmisten ja asioiden kanssa tekemisissä oleminen kasvattaa ammattitaidon lisäksi myös ihmisenä. Neljä viidestä vastaajasta, joka ei ollut osallistunut eikä myöskään enää aikonut osallistua kansainväliseen työharjoitteluun, piti kansainvälistymistä tärkeänä, mutta ei uskonut sen edellyttävän vaihtoon lähtöä eikä kansainvälistä työharjoittelua. Näiden neljän vastaajan mielestä kansainvälistä osaamista pystyi kehittämään muun muassa Suomessa matkailualan työpaikoissa ja ammattikorkeakoulussa sekä omissa henkilökohtaisten matkojen kautta.

Kohdehenkilöiltä kysyttiin, millä tavoin he ovat Laurean matkailun koulutusohjelmassa voineet kehittää kansainvälistä osaamistaan. Viisi vastaajaa kymmenestä piti kielten opiskelua yhtenä merkittävimpänä keinona. Kaksi kymmenestä vastaajasta ilmoitti opintomatkan ja ulkomaisten luennoitsijoiden kuuntelemisen kehittäneet kansainvälistä osaamista. Kaksi kymmenestä vastanneesta suoritti tutkintoaan englannin kielellä, joten he pitivät opiskeluaan kansainvälisessä ryhmässä tärkeimpänä keinona kansainvälisen osaamiseen kehittymiseen opintojen aikana. Kolme vastaajaa kymmenestä olisi toivonut opintojen olevan enemmän kansainvälisiä. Toisaalta yksi vastaaja kertoi, että ammattikorkeakouluopinnot itsessään antavat varmuutta kohdata uusia ihmisiä riippumatta heidän kansalaisuudestaan tai kulttuuritaustastaan.

7.4 Päätöksen jälkeiset mielipiteet sekä palaute Laurealle

Kuusi kymmenestä vastanneesta ei lähtisi opiskelijavaihtoon, jos voisi nyt harkita uudelleen. Syiksi kaksi vastaajaa mainitsi, että lähtisi mieluummin työharjoitteluun. Yksi vastaaja kertoi, että valmistuisi pian ja ajoissa, joten tiesi tehneensä oikean ratkaisun, eikä lähtisi vaihtoon opiskeluiden aikataulussa pitämisen vuoksi. Yksi vastaajista ei lähtisi edelleenkään, sillä pitää itseään liian epäsosiaalisena. Kolme kymmenestä kyselyyn vastanneesta päättäisi lähteä opiskelijavaihtoon jos saisi uuden mahdollisuuden. Yksi vastaajista lähtisi, jos saisi edulliseen vuokra-asuntoonsa toisen vuokralaisen vaihdon ajaksi. Toinen vastaajista lähtisi, sillä uutta vastaavaa mahdollisuutta ei valmistumisen myötä enää tule. Kolmas lähtijöistä perusteli päätöstään uusilla kokemuksilla ja ystävillä, verkostoitumisella, maailmankuvan avartumisella sekä mahdollisten työpaikkojen avautumisella opiskelijavaihdon avulla. Yksi kymmenestä kyselyyn vastanneesta ei ollut varma, kuinka valitsisi, mikäli voisi harkita päätöstä uudelleen.

Kuusi kymmenestä vastaajasta vastasi kohtaan, jossa toivottiin parannusehdotuksia Laurealle opiskelijavaihtoon lähtemisen tueksi. Yksi vastanneista toivoi, että opiskelijoille kerrottaisiin enemmän varmaa faktatietoa opiskelijavaihdon vaikutuksesta valmistumiseen. Vastaaja toivoi

myös, että vaihdon positiivisista vaikutuksista työllistymiseen korostettaisiin, jotta opiskelijat ymmärtäisivät työnantajien arvostavan kansainvälistä kokemusta. Eräs vastaaja toivoi, että vaihtoprosessi tuotaisiin henkilökohtaisemmalle tasolle, jotta vaihtoon lähtijällä olisi useammin kahdenkeskisiä tapaamisia asiaan liittyen tukihenkilön kanssa ryhmätapaamisten sijaan.

Yksi parannusehdotuksia antaneista vastaajista ehdotti, että yleinen tiedotustilaisuus pidettäisiin välittömästi uusille opiskelijoille kansainväliseen vaihtoon lähtemisestä. Hän toivoi, että tiedotustilaisuuteen kutsuttaisiin jo vaihdossa käyneitä opiskelijoita kertomaan kohdeyliopistoista ja vaihtoa edeltävistä järjestelyistä. Kaksi osioon vastanneista piti Laurean antamaa tiedonantoa ja tukena hyödyllisenä. Heidän mielestään informaatiota on tarpeeksi tarjolla, ja syyt kotimaahan jäävillä ovat yleensä henkilökohtaisia eivätkä liity tiedonannon puutteeseen. Viimeinen kysymykseen vastanneista toivoi pitkien vaihtojen sijaan muutaman viikon pituisia kielikursseja ulkomaille esimerkiksi Italiaan.

7.5 Tulosten analysointi

Tämän opinnäytetyön tutkimusongelmana oli selvittää syitä siihen, miksi matkailun opiskelija Laureassa päättää olla lähtemättä opiskelijavaihtoon ulkomaille. Lisäksi pyrittiin selvittämään, onko Laurean tiedonannossa ja kansainvälisen vaihdon ohjauksessa sellaisia puutteita, jotka vaikuttavat kielteiseen lähtöpäätökseen.

Tutkimustulosten pohjalta kävi ilmi, että syyt olla lähtemättä opiskelijavaihtoon ovat moninaiset. Suurin syy olla lähtemättä vaihtoon on opintojen mahdollinen venyminen. Opintojen hyväksi lukeminen ja vastaavuus mietityttävät opiskelijoita. Osalle opiskelijoista myös rahatilanne sekä työstä ja asunnosta luopuminen vaikuttivat kielteisesti lähtöpäätökseen. Osalle taas edellä mainitut syyt eivät olleet esteenä lähtemiselle.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että matkailun opiskelijoiden kohdalla lähdön pienimpinä esteinä ovat tuttujen kertomukset, kieliongelmat ja Laurean kansainvälisen vaihdon ohjaus. Poikkeuksia kuitenkin löytyi. Yhden vastaajan kohdalla merkittävin syy koko vaihtoon lähtemiselle oli hänen huono kokemuksensa Laurean ohjauksesta ja tiedonannosta.

Osa opiskelijoista pitää ulkomaista työharjoittelua mielekkäämpänä vaihtoehtona kuin opiskelijavaihtoa. Työharjoittelun ollessa muutenkin pakollinen osa opintoja, moni kokee ulkomaisen työharjoittelun olevan järkevä ja mielenkiintoinen tapa suoritusten keräämiseen. Työharjoittelun ajankohdalla on merkitystä sen suosion kasvamiseen. Koulu on kesän ajan suljettuna, joten kesän aikana suoritettuna ei koeta uhkaavaan opintojen sujuvuutta tai pitkittävän niiden kestoa toisin kuin opiskelijavaihdon. Opiskelijavaihto on yleensä kestoiltaan pidempi kuin työharjoittelu, eikä sitä voi suorittaa kesällä. Työharjoittelu koetaan jossain

määrin mieluisammaksi vaihtoehdoksi sen vuoksi, että ammatillinen kokemus koettiin tärkeänä ja hyvänä lisänä ansioluettelossa.

Vastauksista selvisi, että matkailun opiskelijat pitävät kansainvälisiä kokemuksia erittäin tärkeinä alaa opiskeltaessa. Ne opiskelijat, joiden mielestä kansainvälisen osaamisen kehittäminen ei vaadi välttämättä konkreettisesti ulkomaille lähtemistä, eivät olleet käyneet työharjoittelussa eivätkä vaihdossa ulkomailla. Osa opiskelijoista ei lähde vaihtoon sen vuoksi, että he kokevat Laureassa kansainvälisten opintojen ja erityisesti kieliopintojen kehittävän tarpeeksi kansainvälistä osaamista. Moni on myös kartuttanut kansainvälisiä kokemuksiaan aiemmin ennen opiskeluiden alkua sekä niiden aikana esimerkiksi itse matkustamalla.

Merkittävää tutkimustuloksissa oli se, että kuudella vastaajalla kymmenestä oli aikomus opiskelun alussa lähteä opiskelijavaihtoon. Opiskeluiden edetessä ja elämäntilanteiden muuttuessa mielipide oli kuitenkin muuttunut ja ajatuksesta luovuttiin. Opiskeluiden pitkittyminen, vaihdon aiheuttamat järjestelyt esimerkiksi asunnon ja työpaikan saralla sekä perhesuhteet mainittiin yleisimmin vastauksena avoimessa kysymyksessä, jossa tiedusteltiin syitä kielteiseen päätökseen, vaikka alun perin vaihtoon oli ollut tarkoitus lähteä.

Tutkimuksen perusteella tultiin siihen johtopäätökseen, että syyt olla lähtemättä vaihtoon ovat moninaisia, vaihtelevia ja usein henkilökohtaisia. Kaikilla ostopäätösprosessiin vaikuttavilla osa-alueilla eli psykologisilla, sosiaalisilla ja taloudellisilla syillä on vaikutusta kielteiseen lähtöpäätökseen. Useimmiten päätös olla lähtemättä opiskelijavaihtoon on näiden kaikkien osa-alueiden yhteisvaikutus siten, että jonkin osa-alueen sisältä löytyvät ratkaisevimmat syyt. Kymmenen vastaajan perusteella voidaan sanoa, että merkittävin syy olla lähtemättä vaihtoon on opiskeluiden venyminen. Laurean olisi syytä ottaa opiskeluiden keston pidentymisen ohjauksessa huomioon ja pyrkiä löytämään keinoja, joilla opiskeluiden venymistä voitaisiin estää. Lyhyemmät, esimerkiksi muutaman viikon kestävät intensiiviset ulkomaan jaksot voisivat olla hyvä lisä kansainvälisten liikkuvuusmahdollisuuksien tarjontaan. Monella matkailun opiskelijalla on kuitenkin opiskeluiden alkuvaiheessa aikomus ja halu lähteä ulkomaille opiskelijavaihtoon, mikä Laurean olisi syytä ottaa huomioon vaihdon ohjauksessa.

7.6 Tutkimuksen arviointi

Tutkimusta voidaan pitää onnistuneena siinä mielessä, että tutkimusongelmiin löydettiin vastaukset. Toisaalta vastaajajoukko jäi loppujen lopuksi varsin pieneksi, mikä saattoi vaikuttaa tutkimustuloksien pohjalta tehtyihin johtopäätöksiin. Tutkimus olisi luotettavampi, jos koko kohderyhmä olisi saatu vastaamaan kyselyyn. Vastauksien pohjalta saatiin kuitenkin selkeä kuva syistä, joiden takia opiskelijavaihtoon ei lähdetä, joten tutkimusta voidaan pitää onnistuneena.

Vastaajia olisi mahdollisesti saatu enemmän, jos kyselylomake olisi toteutettu e-lomakkeena. Tällöin kyselyyn vastaaminen ei olisi vaatinut erikseen sen tallentamista omalle koneelle ja edelleen lähettämistä sähköpostilla. Eräs tutkimukseen vastaamatta jättäneistä opiskelijoista antoi palautetta vastaamisen vaivalloisuudesta. Tutkijat huomasivat e-lomakkeen käyttömahdollisuuden liian myöhäisessä vaiheessa tutkimusprosessia, minkä vuoksi pitäydyttiin sähköisen kyselylomakkeen käytössä. Lisäksi jotkut vastaamatta jättäneet kohderyhmään kuuluvat saattoivat kokea kysymykset esimerkiksi taloudellisesta tilanteesta tai parisuhteesta liian henkilökohtaisiksi, eivätkä sen vuoksi halunneet lähettää täytettyä kyselylomaketta omasta sähköpostistaan tutkimuksen tekijöille. E-lomakkeen tavoin myös fyysisesti koululle meneminen ja kyselylomakkeiden jakaminen esimerkiksi oppitunnin alussa olisi voinut tuottaa enemmän vastauksia. Sähköposti on kätevä ja nopea keino tämänkaltaisten kyselyiden lähettämiseen, mutta jälkikäteen arvioitaessa tutkimuksen toteuttaminen sähköpostilla ei tuottanut toivottua määrää vastauksia.

8 Johtopäätökset

Kansainvälisten kokemusten merkitys matkailualaa opiskeltaessa on suuri. Ala tarjoaa monipuolisia työllistymismahdollisuuksia kansainvälisessä ilmapiirissä, jossa tarvitaan kielitaitoa, kulttuurientuntemusta, paineensietokykyä ja joustavuutta. Kansainväliseen opiskelijavaihtoon osallistuminen on oiva tapa kehittää kaikkia edellä mainittuja taitoja konkreettisesti, mutta kaikki matkailun opiskelijat eivät lähde opiskelunsa aikana opiskelijavaihtoon. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelijoiden kielteiseen lähtöpäätökseen. Tutkimustuloksien avulla pyrittiin antamaan Laurea-ammattikorkeakoululle hyödyllistä tietoa, jonka avulla se pystyy kehittämään kansainvälisen vaihdon ohjaustaan.

Tutkimuksen teoreettisena viitekehystenä oli kuluttajan ostokäyttäytyminen ja kuluttajan ostopäätökseen liittyvät psykologiset, sosiaaliset ja taloudelliset tekijät. Laureaa pidettiin tässä tutkimuksessa palvelua tarjoavana yrityksenä, jonka asiakkaita ovat opiskelijat. Opiskelijavaihtoa tarkasteltiin yhtenä palveluna, jota yritys tarjoaa asiakkailleen.

Tutkimus toteutettiin sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen. Sähköpostitse lähetetty kyselylomake sisälsi osion, johon toivottiin avointen vastausten lisäksi mielipidettä asteikolla 1-5. Kyselylomake lähetettiin 35 matkailun opiskelijalle, joista kukaan ei ollut osallistunut kansainväliseen opiskelijavaihtoon ulkomailla. Kymmenen kyselylomaketta saatiin takaisin. Vastausten määrän ollessa suhteellisen vähäinen ei yleistyksiä voi tehdä, mutta tulosten perusteella voitiin kuitenkin saada käsitys niistä tekijöistä, jotka vaikuttavat lähtöpäätökseen.

Merkittävämmäksi syyksi olla lähtemättä vaihtoon nousi opiskeluiden keston pidentyminen. Asiantuntijahaastatteluiden perusteella myös Laureassa tiedostetaan, että opiskelut pidentyvät noin puolella vaihtoon lähteneistä opiskelijoista. Huolellisella suunnittelulla ja opiskelijoiden sitouttamisella venymistä voidaan estää, mutta odottamattomia käännteitä kohteessa saattaa tapahtua. Opinnot kohdemaassa saattavat osoittautua liian haastaviksi.

Ulkomainen työharjoittelu kasvattaa suosiotaan, ja se näkyi myös tuloksissa. Työharjoittelu koetaan mielekkääksi, koska se ei samalla tavalla vaikuta opiskeluiden keston kuin opiskelijavaihto. Työharjoittelun kesto on lyhyempi, ja sen ajankohta sijoittuu usein kesälle, joten se ei vaikeuta opiskeluiden sujuvuutta kotimaassa. Kotimaan asunnosta tai työpaikasta ei myöskään tarvitse välttämättä luopua työharjoittelun vuoksi.

Laurea-ammattikorkeakoulun vaihdon ohjausta ei kritisoitu suuresti. Selkeyttä ja henkilökohtaisempaa ohjausta tosin toivottiin enemmän. Kansainvälisen vaihdon ohjauksesta vastaavat Laurean asiantuntijat myös tiedostavat tämän asian kehittämisen kohteena ohjauksessaan. Ajanpuute on haaste kansainvälisyyskoordinaattoreille kansainvälisen toiminnan kasvaessa jatkuvasti. Merkittävä tieto opiskelijoiden vastausten perusteella oli se, että suuri osa opiskelijoista oli opintojen alkaessa suunnitellut lähtevänsä vaihtoon. Monet tekijät vaikuttavat lähtöpäätökseen opiskeluiden edetessä. Osa syistä on henkilökohtaisia, opiskelijoiden elämäntilanteeseen liittyviä syitä, joihin Laurean voi olla vaikea vaikuttaa vaihdon ohjauksessa. Tekijät, joiden vuoksi vaihtoon ei lähdetä, ovat moninaisia. Syitä löytyy psykologisten, sosiaalisten ja taloudellisten tekijöiden joukosta. Rahatilanne, perhe, parisuhde ja ystävät vaikuttavat lähtöpäätökseen. Lisäksi käytännönjärjestelyt, opintojen sujuvuuteen liittyvät tekijät ja kokemus Laurean vaihdon ohjauksesta vaikuttavat.

Tätä tutkimusta on tulevaisuudessa mahdollista jatkaa ja syventää. Tärkeää olisi saada kaikki kohderyhmäläiset vastaamaan kyselyyn, jotta päästäisiin mahdollisimman tarkkaan tutkimustulokseen. Käytännössä sama tutkimus voitaisiin toteuttaa myös henkilökohtaisten haastatteluiden avulla, jolloin keskustelu aiheesta syventyisi ja jatkokysymyksien esittämiselle olisi mahdollisuus. Lisäksi olisi merkittävää selvittää, kuinka suurta kannatusta lyhyemmät intensiivijaksot ulkomailla saisivat matkailun opiskelijoiden keskuudessa.

Lähteet

- Bergström, S. & Leppänen, A. 2007. Yrityksen asiakasmarkkinointi. 9.-11. painos. Helsinki: Edita Prima.
- Guirdham, M. 1999. Communicating across Cultures. Lontoo: Macmillan Press.
- Heikkilä, T. 1998. Tilastollinen tutkimus. 3., osin uudistettu painos. Helsinki: Edita.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Holopainen, M., Tenhunen, L. & Vuorinen, P. 2004. Tutkimusaineiston analysointi ja SPSS. Järvenpää: Yrityssanoma.
- Isoviita, A. & Lahtinen, J. 2001. Asiakaspalvelun ja markkinoinnin perusteet. Jyväskylä: Avaintulos.
- Pyykkö, M. & Rope, T. 2003. Markkinointipsykologia väylä asiakasmieleiseen markkinointiin. Jyväskylä: Gummerus.
- Raatikainen, L. 2008. Asiakas, tuote ja markkinat. Helsinki: Edita Prima.
- Taajamo, M. 1999. Ulkomailla opiskelu - kulttuurinen kehitystehtävä. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Tuomi, J. 2007. Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Helsinki: Tammi.
- Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.
- Vilka, S. 2007. Tutki ja kehitä. 1.-2. painos. Helsinki: Tammi.
- Ylikoski, T. 2000. Unohtuiko asiakas? 2. painos. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Sähköiset lähteet

- Allianssi ry. 2010a. Allianssin strategia 2007-2010. Viitattu 1.11.2010.
<http://www.alli.fi/allianssi/mika+allianssi/allianssin+strategia/>
- Allianssi ry. 2010b. Mikä Allianssi? Viitattu 1.11.2010.
<http://www.alli.fi/allianssi/mika+allianssi/>
- CIMO. 2010a. Erasmus. Viitattu 1.11.2010.
<http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmus>
- CIMO. 2010b. Mikä on CIMO?. Viitattu 1.11.2010.
http://www.cimo.fi/cimo_asiantuntijana/mika_on_cimo
- CIMO. 2010c. Nordplus Korkeakoulutus. Viitattu 1.11.2010.
http://www.cimo.fi/ohjelmat/nordplus_korkeakoulutus
- Garam, I. 2010. Korkeakoulujen kansainvälinen liikkuvuus. CIMO. Viitattu 3.11.2010.

http://www.cimo.fi/dman/Document.phx/-public/Julkaisut+ja+tilastot/Tietoa+ja+tilastoja+/kv-liikkuvuus_korkeakouluissa_2009.pdf

Kansainvälisyys opinnoissa 2011. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 27.2.2011.
<http://www.laurea.fi/fi/opiskelu/kansainvalisyys-opinnoissa/Sivut/default.aspx>

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015. Opetusministeriö. Viitattu 12.10.2010.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm21.pdf?lang=fi>

Kuluttajavirasto 2011. Maslowin tarvehierarkia. Viitattu 18.3.2011.
<http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/kuluttajakasvatus/mainonta-ja-kaupallinen-media/tietoa-mainonnasta/tarpeet-ja-motiivit/>

Laurean koulutus 2010. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 28.10.2010.
http://www.laurea.fi/internet/fi/01_opiskelu_ja_hakeminen/01_ryhma1/01_Koulutus/index.jsp

Laurea numeroin 2010. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 28.10.2010.
http://www.laurea.fi/internet/fi/03_tietoa_laureasta/01/01_Esittely/04_Laurea_numeroin/index.jsp

Matkailun koulutusohjelma 2010. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 28.10.2010.
http://www.laurea.fi/internet/fi/01_opiskelu_ja_hakeminen/01_ryhma1/01_Koulutus/01_AMK_tutkinnot/06_Matkailu/index.jsp

SIU. 2007. About Nordplus. Viitattu 1.11.2010.
http://www.nordplusonline.org/eng/framework_programme/about_nordplus

Tietoa Laureasta 2010. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 28.10.2010.
http://www.laurea.fi/internet/fi/03_tietoa_laureasta/01/01_Esittely/index.jsp

Julkaisemattomat lähteet

Karppinen, A. 2011. Kehittämispäällikön/kansainvälisyyskoordinaattorin haastattelu sähköpostitse 7.4.2011. Laurea-ammattikorkeakoulu. Kerava.

Majakulma, A. 2011. Kansainvälisten asioiden johtajan haastattelu sähköpostitse 15.3.2011. Laurea-ammattikorkeakoulu. Vantaa.

Kuviot

Kuvio 1: Maslow'n tarvehierarkia (Kuluttajavirasto 2011).	21
Kuvio 2: Perheen, rahatilanteen, ystävien ja kotimaan asunnon vaikutukset lähtöpäätökseen.	31
Kuvio 3: Järjestelyiden, luonteenpiirteiden, Laurean ohjauksen sekä opintojen sujuvuuden vaikutukset lähtöpäätökseen.	32
Kuvio 4: Ulkomaisen korkeakoulun löytämisen, kieliongelmiin, opiskeluiden vastaavuuden ja tuttujen kertomuksien vaikutukset lähtöpäätökseen.	33

Liitteet

Liite 1: Asiantuntijahaastattelukysymykset

1. Missä vaiheessa uusia opiskelijoita infotaan vaihdosta ensimmäisen kerran?
2. Miten kuvailisit Laurean kansainvälisen vaihdon ohjausta kokonaisuutena?
3. Mikä on käsityksenne opiskeluiden venymisestä vaihtoon lähtijöiden kohdalla? Voiko venymistä estää?
4. Onko Laurealla mahdollisuutta kehittää lyhyempiä intensiivisiä esim. muutaman viikon opintojaksoja ulkomaille? Esim. kolme viikkoa Italiassa italiaa opiskellen?
5. Miksi opiskelijavaihtoon lähteminen olisi matkailun opiskelijan kohdalla tärkeää?
6. Mitä kehitettävää Laurea näkee omassa vaihdon ohjauksessa?

Liite 2: Saatekirje opiskelijoille

Hei!

Olemme kaksi matkailun opiskelijaa ja olemme tekemässä opinnäytetyötä Laurealle. Tutkimuksemme tavoitteena on selvittää syitä siihen, miksi matkailun opiskelija päättää olla lähemmättä kansainväliseen opiskelijavaihtoon opiskelunsa aikana. Pyrimme myös kyselylomakkeessa selvittämään syitä siihen, miksi opiskelija on mahdollisesti valinnut kansainvälisen työharjoittelun opiskelijavaihdon sijaan. Tarkoituksena on kehittää Laurean kansainvälisen vaihdon ohjausta ja tiedon antoa.

Tätä sähköpostia ei ole lähetetty kovin monelle, joten toivomme, että tutkimuksen onnistumisen vuoksi auttaisit meitä vastaamalla liitteenä olevaan kyselyyn. Kysely on siis tarkoitettu matkailun opiskelijalle joka ei ole ollut opiskelijavaihdossa. Muut kansainväliset kokemukset eivät estä kyselyyn vastaamista.

Vastaaminen kestää muutaman minuutin, kyselylomake pitäisi ensin tallentaa omalle koneellesi, täyttää ja sitten lähettää takaisin minulle sähköpostin liitteenä: eeva.keinonen@laurea.fi

Vastaukset käsitellään anonyymisti, eikä vastaajien nimiä näy opinnäyteyössä.

Kyselylomakkeessa on avoimia kohtia, joihin toivommekin mahdollisimman "omin sanoin" kuvailtuja vastauksia.

Toivomme kyselylomakkeita takaisin maanantaihin 21.2.2011 mennessä.

Suuri kiitos jos ehdit vastaamaan,

Ystävällisin terveisin,

Eeva Keinonen ja Juho Vehniäinen

Liite 3: Kyselylomake

KYSELYLOMAKE EI VAIHDOSKA OLEILLE MATKAILUN OPISKELIJOILLE

Sukupuoli:

Ikä:

Opintojen aloittamisvuosi:

Toimipiste:

1. Oletko ollut työharjoittelussa ulkomailla opiskelusi aikana?

- Jos kyllä, niin mikä oli tärkein syy että valitsit työharjoittelun opiskelijavaihdon sijaan?

2. Oliko sinulla tarkoitus lähteä opiskelijavaihtoon opintoja aloittaessasi?

- Jos kyllä niin miksi?

3. Miksi päätit olla lähtemättä opiskelijavaihtoon?

4. Miten seuraavat asiat vaikuttivat päätökseesi olla lähtemättä opiskelijavaihtoon? Merkitse asteikolla 1-5 (kirjoita numero vastaustilan alkuun) kuhunkin kohtaan kuinka paljon kyseinen asia vaikutti päätökseesi, sekä kuvaile omin sanoin annettuun vastaustilaan.

1 = ei lainkaan

2 = vähän

3 = vaikutti, mutta ei ratkaisevasti

4 = vaikutti huomattavasti

5 = vaikutti erittäin paljon

Perhe:

Rahatilanne:

Ystävät:

Kotimaan asunto:

Järjestelyt kotimaassa tai kohteessa:

Ennakkoluulot, pelot, ujous:

Laurean antamat tiedot, apu, ohjaus:

Vaikutus opintojen sujuvuuteen ja keston:

Ulkomaisen korkeakoulun löytäminen:

Kieliongelmat:

Opiskeluiden vastaavuus ja hyväksiluku Suomessa:

Tuttujen kertomukset:

Muut syyt:

5. Jos osallistuit Laurean kansainvälisen vaihdon tiedotustilaisuuteen, oliko siitä hyötyä?

6. Miten tärkeäksi koet kansainvälisen kokemuksen matkailualaa opiskeltaessa?

7. Millä tavoin olet Laurean opintojen avulla voinut kehittää kansainvälistä osaamistasi?

8. Jos voisit nyt harkita uudelleen, lähtisitkö vaihtoon? Jos kyllä niin miksi?

9. Palaute sekä parannusehdotuksesi Laurealle opiskelijavaihtoon lähtemisen tueksi: